

New Political Balances and Possibilities for Conflict Resolution

Yeni Siyasi Dengeler
ve Çatışma Çözümü
İmkanları

DECEMBER / ARALIK 2023

New Political Balances and Possibilities for Conflict Resolution

Yeni Siyasi Dengeler
ve Çatışma Çözümü İmkanları

Ali Bayramoğlu

Published by / Yayınlayan

Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org • info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

Design, typesetting and cover design copyright © Medya Production Center

First Published, December 2023 / Baskı, Aralık 2023

© DPI – Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales.

Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.

Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

ABOUT THE AUTHOR / YAZAR HAKKINDA

Ali Bayramoğlu

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established to support the by then peace process.

Ali Bayramoğlu

Yazar ve siyaset yorumcusu olan Ali Bayramoğlu uzun yıllar farklı gazetelerde köşe yazarlığı yapmıştır. Çözüm sürecini desteklemek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bayramoğlu köşe yazılarına şu an Karar gazetesinde devam etmektedir

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

Foreword	6
Introduction	8
I. Deep Traces of the 2023 Elections and the Spirit of the Times	10
II. Society and Politics Between Two Elections	22
III. The Kurdish Issue: Actors, Ground, Possibilities, Opportunities	44
DPI Aims and Objectives	66
Board Members	70
Council of Experts	74
Önsöz	7
Giriş	9
I. 2023 Seçimlerinin Derindeki İzleri ve Zamanı	11
II. İki Seçim Arasında Toplum ve Siyaset	23
III. Kürt Sorunu: Aktörler, Zemin, İhtimaller, İmkanlar	45
Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri	68
Yönetim Kurulu Üyeleri	70
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	74

FOREWORD

This report was prepared for DPI by columnist, writer and political commentator, Ali Bayramoğlu. In this report, Bayramoğlu analyses the new political equilibrium in Turkey after the 2023 presidential and parliamentary elections and explores possible new opportunities for conflict resolution concerning the Kurdish Issue. Bayramoğlu describes the current political climate in Turkey as pulled between two ideals: the idea of a strong state and political leader, and the restoration of democracy within Turkey. These divergent ideals align with the cultural and political identities that shape Turkey's political landscape and are highly associated with the nationalism that increasingly characterises Turkish politics. All of this serves to affect the electorates' perception of the political situation. As such, the government operates with a certain style of politics which encourages the maintenance of a powerful state. The opposition in response therefore has had to adopt a political attitude that promotes the idea of a democratic restoration. The 2023 election results consequently produced a political atmosphere that created despair in the opposition and bolstered the ruling party, as the electorate had accepted their trinity of conservatism, nationalism, and authoritarianism. Bayramoğlu examines the opposition's reaction to this defeat, and their strategy to survive after the elections, as well as Erdoğan's continued strengthening of his grip on power. While the results of a reinforced AK Party do not necessarily affect the government's Kurdish policy and they also push the Kurdish movement away from building strong relationships with the opposition, and towards the strengthening of its own autonomy and space.

The opinions expressed in the report are those of the writer, and do not reflect the official position of DPI. This report is part of a larger project developed by DPI, titled 'Forging Pathways to Peace and Democracy in Turkey', which are supported by the Norwegian, Swiss and Irish governments.

Kerim Yıldız

Chief Executive Officer
Democratic Progress Institute

ÖNSÖZ

Bu rapor, köşe yazarı, yazar ve siyasi yorumcu Ali Bayramoğlu tarafından DPI için hazırlanmıştır. Bayramoğlu, raporda 2023 cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler sonrasında Türkiye'deki yeni siyasi dengeleri, Kürt Meselesi'nin çözümü için oluşturdukları fırsatlara odaklanarak ele alıyor. Bayramoğlu, Türkiye'deki mevcut siyasi iklimin iki anlayış arasında sıkıştığını anlatıyor: Güçlü bir devlet ve siyasi lider anlayışı ile Türkiye'de demokrasinin yeniden tesisi ideali. Bu farklı anlayışlar, Türkiye'nin siyasi iklimini şekillendiren kültürel ve siyasi kimliklerle paralel bir biçimde ve giderek artan bir milletçilik dalgasının etkisiyle şekilleniyor. Bayramoğlu'na göre bu olgular, seçmenlerin siyasi duruma ilişkin algısını etkilemeye hizmet ediyor. Bu nedenle hükümet, güçlü devlet anlayışının sürdürülmesini teşvik eden bir siyaset tarzıyla faaliyet gösterirken, muhalefet demokrasinin yeniden tesisi idealini destekleyen bir siyasi tutum benimsemek zorunda kaldı. 2023 seçim sonuçları, seçmenlerin muhafazakarlık, milliyetçilik ve otoriterlik üçlüsünü kabul etmesi nedeniyle muhalefette umutsuzluk yaratan ve iktidara güç veren bir siyasi atmosfer yarattı. Bayramoğlu, muhalefetin bu yenilgiye verdiği tepkiyi, seçim sonrası hayatta kalma stratejisini ve Erdoğan'ın iktidardaki hakimiyetini güçlendirmeye devam etmesini inceliyor. Seçim sonuçları hükümetin Kürt politikasını güncel koşullar içinde etkilemezken, Kürt hareketini muhalefetle güçlü ilişkiler kurmaktan uzaklaştırarak kendi özerkliğini ve alanını güçlendirmeye doğru itmektedir.

Bu raporda ifade edilen fikir ve görüşler yazarlara ait olup ve DPI'nin resmi pozisyonunu yansıtmaz. Rapor, DPI tarafından geliştirilen ve Norveç, İsviçre ve İrlanda hükümetleri tarafından desteklenen "Türkiye'de Barış ve Demokrasiye Giden Yolların Oluşturulması" başlıklı daha geniş bir programın parçasıdır.

Kerim Yıldız

İcra Kurulu Başkanı
Demokratik Gelişim Enstitüsü



INTRODUCTION

The term “*new political balances*” is, without a doubt, occasioned by the fact that this assessment will address the renewed and changing balances of Turkish political life in terms of political and social aspects, and the Kurdish question within this framework.

How should we define the new political equilibrium?

The critical point in this respect is the 2023 presidential and parliamentary elections. It may be said that the elections have two dimensions in terms of their impact on the political-social structure. The first is the macro-political balances produced by the election results and the new dynamics they signal; the second is their impact on society and the political arena.

After elaborating on these issues and making some observations about the spirit of the times (in the first part), the report will move on to analyse the political arena (in the second part), presenting the post-election strategies and developments of individual political parties, the opposition and the government, and answering the question of what kind of political equilibrium these have led to. Finally (in the third part) we will turn to the Kurdish issue, its actors and the new conditions surrounding them. We will conclude the report by looking at what kind of opportunities these present for conflict resolution.

GİRİŞ

Yeni siyasi dengeler tabiri, şüphesiz, bu değerlendirmenin, siyasal, toplumsal bakımından Türk siyasi hayatının tazelenen ve değişen dengelerini ve bu çerçevede Kürt sorununu ele alacak olmasından kaynaklanıyor.

Yeni siyasi dengeleri nasıl tanımlamalı?

Bu bakımdan kritik nokta 2023 cumhurbaşkanlığı ve parlamento seçimleridir. Seçimlerin siyasal-toplumsal yapı üzerine etkileri bakımından iki boyutu olduğu söylenebilir. Bunlardan, ilki seçim sonuçlarının ürettiği makro siyasi dengeler ve işaret ettiği yeni dinamikler; ikincisi ise bu sonuçların toplum ve siyasi arena üzerindeki etkileridir.

Raporda bu hususların üzerinde durduktan, (ilk bölümde) bir anlamda zamanın ruhuyla ilgili kimi tespitler yaptıktan sonra (ikinci bölümde) siyasi arenanın analizine geçeceğiz, tek tek siyasi partilerin, muhalefetin ve iktidarın seçim sonrası stratejilerin ve yaşadıkları gelişmeleri ortaya koyup bunların nasıl bir siyasi dengeye yol açtığı sorusunu yanıtlayacağız. En nihayet (üçüncü bölümde) Kürt meselesine, aktörlerine ve onları kuşatan yeni koşullara yöneleceğiz. Bunların çatışma çözümü bakımından ne tür imkanlar sunduğuna bakarak raporu noktalayacağız.

I. DEEP TRACES OF THE 2023 ELECTIONS AND THE SPIRIT OF THE TIMES

Elections, with their preliminary climate, campaign and results, have had the function of lifting the veil over the social and political fabric. These can be categorized under two headings.

1.1. Divergences

The elections demonstrated that Turkish society is divided between two different political tendencies. It must be said that this political divergence overlaps significantly with the country's ancient cultural fractures. The results, especially the voting map, show that the main bodies of the divisions are mainly composed of conservative versus secular, as well as (a separate category) Kurdish groups. Kurdish tendencies in the east and southeast, secular identity tendencies in the west and south coasts, conservative identity tendencies in the north and central regions and the corresponding traditional voter behaviours are clearly prominent.

However, while expressing this, it is important to underline the following point. Although ancient cultural ruptures almost always constitute the ground for social and political differentiation, the forms they take and the sensitivities they highlight vary from one period to another. When the recent elections are evaluated from this perspective, we can talk about a shift in political behaviour, expectations and motives from culture to politics, from micro to macro, or the consolidation of an ongoing shift. As of today, the ancient cultural identities that constitute the main ground nourish different political visions, expectations of political order, and ideal forms of society, rather than wars of culture and

I. 2023 SEÇİMLERİNİN DERİNDEKİ İZLERİ VE ZAMANIN RUHU

Seçimlerin, ön iklimi, kampanyası ve sonuçlarıyla toplumsal ve siyasal doku üzerinden bir örtüyü kaldıran işlevi olmuştur. Bunları iki başlık altında toplamak mümkün.

1.1. Ayrışmalar

Seçimler Türkiye toplumunun iki farklı siyasi eğilim arasında bölünmüş olduğunu gösterdi. Bu siyasi farklılaşmanın ülkenin kadim kültürel kırılmalarıyla önemli ölçüde örtüştüğünü söylemek gerekir. Ortaya çıkan sonuçlar, özellikle oy haritası, ayrışmalardaki ana gövdeleri esasen muhafazakar, seküler, (ayrı bir kategori olarak) Kürdi grupların meydana getirdiğini gösteriyor. Doğu ve güneydoğuda Kürdi eğilim, batı ve güney kıyılarında seküler, kuzey ve orta bölgelerde muhafazakar kimlik eğilimleri ile bunlara tekabül eden geleneksel seçmen davranışlar bariz bir şekilde öne çıktı.

Ancak, bunları ifade ederken, şu hususun altını da önemle çizmek gerekir. Kadim kültürel kırılmalar, hemen her zaman toplumsal ve siyasal farklılaşmalarının zemini oluşturmakla birlikte, aldıkları biçimler ve öne çıkardıkları hassasiyetlerle bir dönemden diğer döneme değişkenlik taşırlar. Son seçimler bu açıdan değerlendirildiğinde siyasal davranış, beklenti ve güdülerde kültürden siyasala, mikrodan makroya doğru bir kaymadan ya da yaşanmakta olan bir kaymanın pekişmesinden söz edilebilir. Ana zemini oluşturan kadim kültürel kimlikler, bugün itibarıyla kültür ve yaşam biçimi savaşlarından çok, birbirinden farklı siyasi tasavvurları, siyasi

lifestyle, and social energy is driven to these points. As a matter of fact, the sensitivity on the modern front is relatively shaped and politicized around arbitrariness, conservative identity and one-man hegemony, rather than threats to the secular way of life. In the conservative segment, the umbrella of cultural-religious belonging seems to have been replaced by the politics and hegemony of national identity. In proportion to this shift (or within the framework made possible by this shift), there are tensions between antagonistic identities, as well as reformist-conservative-secularist or nationalist-conservative type rapprochements and political imagination-centred reverse pairings both at the level of power and the electorate. These alliances or intermediate structures determine the spirit of the times as much as cultural contrasts and emphasize the importance of the political factor in divergences.

The parties to the divergence can be defined as follows:

On the one hand, there are the social reflections and social support (in terms of outlook and horizon) of the political power or the political bloc in power. The political ideal and expectations in this bloc are based on the triad of “*strong political will/leader*”, “*strong state*”, “*identity between politics and the state*”; the state is seen as the prime mover, and the ideal order is defined by elements such as unity of powers, majoritarianism, and a uniform society. The main body of this camp was largely composed of the conservative-nationalist right-wing masses, and nationalists also took part in this front. The ruling alliance, which upholds the “*hegemony of native civilization*” as a vision of the future, both reinforces and represents this pillar.

The other bloc was formed by those who gathered around the idea and average of “*democratic restoration*”. Although the restoration of the separation of powers and the functioning of the institutional-rational system were the main unifying demands, the common political sensibility on this front was essentially based on the objection to the existing order and the expectation of a departure from populism and the one-man regime, rather than a new story. It was largely composed of secular groups, Kurds, Alevis and, to a lesser extent, reformist conserv-

düzen beklentilerini, ideal toplum formlarını beslemekte, toplumsal enerji bu noktalara sürüklenmektedir. Nitekim, modern cephede öne çıkan hassasiyet, görece olarak, laik yaşam biçimine yönelik tehditlerden çok, keyfilik, muhafazakar kimlik ve tek adam hegemonyası etrafında şekillenmekte ve siyasallaşmaktadır. Muhafazakar kesimde ise, kültürel-dindar aidiyet şemsiyesi yerini millî kimlik siyaset ve hegemonya bırakmış görünmektedir. Bu kayma oranında (veya bu kaymanın mümkün kıldığı çerçevede) antagonist kimlikler arasında gerginlikler yanında hem iktidar düzeyinde hem seçmen bazında, reformist muhafazakar-seküler veya ulusalcı-muhafazakar türü yakınlaşmalar, siyasi tasavvur merkezli ters eşleşmeler yaşanmaktadır. Bu ittifaklar veya ara yapılar zamanın ruhunu, en az kültürel zıtlıklar kadar belirlemekte, ayrışmalarda siyasi faktörün önemine vurgu yapmaktadır.

Ayrışmanın tarafları şöyle tanımlanabilir:

Bir yanda, siyasi iktidarın veya iktidardaki siyasi bloğun (bakış ve ufuk olarak) toplumsal akisleri, toplumsal destek halleri bulunmaktadır. Bu blokta siyasi ideal ve beklenti. “*güçlü siyasi irade/lider*”, “*güçlü devlet*”, “*siyaset-devlet özdeşliği*” üçlüsü üzerine oturmakta, devlet asli taşıyıcı olarak görülmekte, ideal düzen kuvvetler birliği, çoğunlukçu sistem, türdeş toplum gibi unsurlarla tanımlanmaktadır. Bu cenahın ana gövdesini önemli ölçüde muhafazakar-milliyetçi sağ kitleler oluşturmuş, ulusalcılar kesimler de bu cephede yer almıştır. “*Yerli medeniyet hegemonyasını*” bir gelecek tasavvuru olarak hikayeleştiiren iktidar ittifakı bu ayağı hem pekiştirmekte hem temsil etmektedir.

Diğer blok “*demokratik restorasyon*” fikri ve ortalaması etrafında toplanan kesimlerce oluşturuldu. Kuvvetler ayrılığının tesisi ve kurumsal-rasyonel sistem işleyişi birleştirici ana talepler olarak öne çıkarsa da, bu cephede ortak siyasi hassasiyet, esasen yeni bir hikayeden çok, mevcut düzene yönelik itiraz, popülizmden ve tek adam rejiminden çıkış beklentisi üzerine oturuyordu. Bu cenahta, önemli ölçüde seküler gruplar, Kürtler, Aleviler

atives. They were mainly represented by opposition political parties that came together, or rather, were able to come together around the “*idea of return and restoration*”, far from a “*founding and constitutive political imagination*”.

I.2. Intersections

In addition to these divergences, the 2023 elections also provided important insights into the points of intersection between social groups in terms of political sentiment. These are especially critical in terms of referring to the spirit of the times and the prevailing political climate.

Dominant wave: Nationalisms

Let's start with the concrete dimensions of intersections. These are respectively as follows:

1. The total objection to the presence of migrants at all levels of society.
2. The overlapping of Turkish nationalism and Kemalism (with the dimension of nationalism) in the surveys, highlighting nationalism as the leading political preference.
3. The prioritization and politicization of the idea of security.
4. The repercussions of the “*contract of Turkishness*” or the idea of a Kurdish-free political arena in society and its introverting/isolating consequences in the Kurdish sphere.

To put forth these developments more conceptually, the most important point of intersection is the tendency of society and communities to centre on themselves as an undercurrent, regardless of the discourse. The ideas of “*independence*”, “*global power*”, “*national power*”, “*uniqueness*”, “*us*”, which take different forms in each sociological group and even manifest in different demands, are the main bearer of this tendency. In this framework, the main common political value is an encompassing sense of “*self*” or “*nationality*”. This is a wave of emotion that simultaneously includes the protection of borders, identity and

ve kısmen reformist muhafazakarlar yer aldılar. Esas olarak, “*kurucu bir siyasi tasavvurdan*” uzak, “*geri dönüş ve restorasyon fikri*” etrafında bir araya gelen, (“*gelebilen*”) muhalif siyasi partiler tarafından temsil edildiler.

I.2. Kesişmeler

Bu ayrışmalar yanında 2023 seçimleri toplumsal gruplar arasındaki siyasi hissiyat bakımından kesişme noktalarıyla ilgili de önemli fikirler vermiştir. Bunlar, özellikle zamanın ruhuna, hakim siyasi iklime gönderme yapmak bakımından kritik önemdedir.

Hakim dalga: Milliyetçilikler

Kesişmelerin somut boyutlarıyla başlayalım. Bunlar sırasıyla şöyledir.

1. Göçmenlerin varlığına toplumun her katmanında yapılan topyekun itiraz;
2. Araştırmalarda Türk milliyetçiliği ve Atatürkcülüğün (milliyetçilik boyutuyla) üst üste oturarak milliyetçiliği önde gelen siyasi tercih olarak öne çıkarması.
3. Güvenlik fikrinin önem kazanarak siyasallaşması.
4. Türklük sözleşmesinin ya da Kürtsüz siyaset arenası fikrinin toplumdaki akisleri ve Kürdi alanda içe kapanmacı sonuçları

Bu gelişmeleri daha kavramsal bir şekilde ifade gerekirse, en önemli kesişme noktası, söylemi ne olursa olsun, bir dip akıntı olarak, toplumun, toplulukların kendisini merkez alma eğilimidir. Her sosyolojik grupta farklı biçimler alan, hatta farklı taleplerle tezahür eden, “*bağımsızlık*”, “*global güç*”, “*milli güç*”, “*kendine haslık*”, “*biz*” fikirleri bu eğilimin ana taşıyıcısıdır. Bu çerçevede temel ortak siyasi değer, kuşatıcı bir “*kendilik*” veya “*millilik*” duygusudur. Bu, sınır, kimlik, kültür koruma ile bunların alanını genişletme arayışını aynı anda içeren veya tehdit endişeleri ile büyüme-başarı-genişleme iddialarını birbirine yakınlaştıran, gündeme ge-

culture and the quest to expand their space, or that brings threat concerns and claims of growth-success-expansion closer together. The common concept that this picture points to is essentially nationalism. In this context, nationalism does not correspond to a nationalist movement or a harsh, dominant, extreme political attitude. On a scale ranging from national belonging to nationalism, a state or wave of politicization of national feeling would be a more accurate expression.¹ Several characteristics of this wave of “nationalism” should be taken into account in terms of the undercurrents of the political climate. First of all, this motley wave is a mix of conservative-secular groups, which, on the whole, prioritizes the issue of “security and us” and establishes a limiting but not completely exclusionary relationship with elements such as democracy, the ballot box and human rights.

Nationalist waves, even when manifested in a partisan manner, carry within them a supra-political quality, implying a transcendent political quest. It can be assumed that this is one of the important commonalities of the common wave in question, and that the rise of nationalism points to an attitude that transcends political parties, in this sense supra-political and non-partisan. The rise of this sentiment as a political tidal wave can be considered as a new state of politicization based on political fatigue, crises of values and institutions, changes in the hierarchies of political values at the global level, and the prominence of the will and power factor.

The bearer of this politicization is also important. The state or state-like structures encourage a state of social perception and attribution that substitutes politics or becomes the bearer of politics. This conception, on the other hand, brings to mind strong possibilities regarding the gateways to the idea of the state and the identity between politics and the state. This situation, which may seem par-

(1) A recently published study to which I contributed recently concluded the following: Atatürkism, in its recent period and ascendancy, appears to be a form of nationalism, a version of the nationalist wave, rather than a separate dominant wave (with a kind of return to the founding days of the republic). Atatürkism injects the nationalist bloc with a softer stance, emotionally and politically, based on space, culture, belonging and national state borders.

tiren bir duygu dalgasıdır. Bu tablonun işaret ettiği ortak kavram esas olarak milliyetçiliklerdir. Milliyetçiliğin bu çerçevede, bir milliyetçi harekete, sert, baskın, aşırı bir siyasal tavra tekabül etmediğini söylemek gerekir. Milli aidiyetten milliyetçiliğe uzanan bir skalada milli duygu siyasallaşması hali veya dalgası daha doğru bir ifade olacaktır.¹ Bu tür “milliyetçilik” dalgasının birkaç özelliğini, siyasi iklimin dip akıntıları bakımından dikkate almak gerekir. Her şeyden önce bu karma dalga, muhafazakar-seküler gruplar karmasıdır, bütünü itibarıyla, “güvenlik ve biz” meselesini öne almakta, demokrasi, sandık, insan hakları gibi unsurlarla sınırlayıcı ancak tam dışlayıcı bir ilişki kurmamaktadır.

Milliyetçi dalgalar, partizan bir şekilde tezahür etseler bile, içinde siyaset üstü bir nitelik taşır, aşkın bir siyasal arayışı ima ederler. Söz konusu ortak dalganın önemli ortak noktalarından birisinin bu olduğu, milliyetçilik yükselmesinin siyasal partileri aşan, bu anlamda siyaset üstü, partizanlık ötesi bir tutuma işaret ettiği varsayılabilir. Bu duygunun siyasal bir dip dalga olarak yükselişi, siyasal yorgunluk, değer-kurum krizleri, global düzeyde siyasal değer hiyerarşilerinde yaşanan değişimlerle irade ve güç faktörünün öne çıkması üzerinden, yeni bir siyasallaşma hali olarak ele alınabilir.

Bu siyasallaşmanın taşıyıcısı da önemlidir. Devlet veya devletimsi yapılar, siyaseti ikame eden veya siyasetin taşıyıcısı haline dönüşen toplumsal algı ve atıf halini teşvik etmektedir. Bu tasavvur ise, devlet fikrine, siyaset-devlet özdeşliğine açılan kapılarla ilgili kuvvetli ihtimalleri akla getirmektedir. Farklı eğilimleri aynı anda kuşatması itibarıyla ilk bakışta paradoksal gelebilecek bu durumun kendi içinde bir bütünlüğü ve anlamı vardır. Bu anlam, rasyonel veya otoriter devlet, milli devlet veya milli-

(1) Yakınlarda katkıda bulunduğum henüz yayınlanmış araştırmada, bu konuda şu sonuçları ortaya koymuştur: Atatürkçülük, son dönem ve yaşadığı tırmanış itibarıyla, hakim ayrı bir dalga olmaktan çok (cumhuriyetin kuruluş günlerine bir tür geri dönüşle) milliyetçiliğin bir türü, milliyetçi dalganın bir versiyonu olarak tezahür etmektedir. Atatürkçülük, milliyetçi bloğu, duygu alanı ve siyasal bakımdan daha yumuşak, alan, kültür, aidiyet ve milli devlet sınırlarına dayanan yumuşak duruş enjeksiyonu yapmaktadır.

adoxical at first glance as it encompasses different tendencies at the same time, has a unity and meaning in itself. This meaning is the crowning of a certain style of politics through the state, which varies according to political tendency, such as the rational or authoritarian state, the national state or the nationalist state. To repeat, it points to a situation in which the distinction between politics and the state has partially blurred in the common imagination, the power-state relationship has come to the fore, and the tendency to embrace the state and its policies has increased, apart from objections to the style of governance. For those who support the government, this is the state-politics understanding that the future envisioning points to. In the opposition, on the other hand, the political attitude, which is based on eliminating the undesirable, is constructed on the idea of rational state construction and restoration.

The winds of the individual

In recent years, several factors seem to have profoundly affected the “subject” tendency of the Turkish electorate’s perception of politics. This tendency is the replacement of the formal, programmatic, society-politics relations-based understanding of politics with an individual and leader-centred view (except for DEM, HÜDA-PAR, and partially YRP and ZP voters).

This tendency, which emphasizes “strong political will”, “relationship between political attitude and leader”, and “person and personal characteristics” in voter behaviour, is based on the shifts in the political value-importance system at the global level, as mentioned earlier, a model of success (moves that put Turkey on the global power arena) that Erdoğan-type opponents based on strong and personal policies take for granted, and most importantly, the presidential system of government, which was established with the political and constitutional changes between 2014 and 2017, which left political power in the hands of a single person.

This trend should not be confused with the tradition of strong leaders in the country’s political culture; it should be noted that it goes beyond that. While in

yetçi devlet gibi siyasi eğilime göre değişen ama esasen devlet üzerinden belli bir siyaset tarzının taçlandırılmasıdır. Tekrar etmek gerekirse, ortak tasavvurda siyaset-devlet ayrımının kısmen silikleştiği, güç-devlet ilişkisinin öne çıktığı, yönetim tarzı itirazları dışında, devlete ve politikalarına sahip çıkma eğiliminin arttığı bir hale işaret etmektedir. İktidarı destekleyen kesimlerde gelecek tasavvurunun işaret ettiği böyle devlet-siyaset anlayışıdır. Muhalif kesimlerde ise, istenmeyeni bertaraf etmeye endekli siyasi tutumun, rasyonel devlet inşası ve restorasyonu fikri üzerinden kurgulanmaktadır.

Şahıs rüzgarı

Son yıllarda birkaç faktör, Türkiye seçmeninin siyaset algısındaki “özne” eğilimini oldukça derinden etkilemiş görünüyor. Bu eğilim, örgün, programatik, toplum-siyaset ilişkilerine dayanan siyaset anlayışının yerini, (DEM, HÜDA-PAR, kısmen de YRP ve ZP seçmeni dışında), şahıs ve lider merkezli bir bakışa bırakmasıdır.

Seçmen davranışında “güçlü siyasi irade”yi, “siyasi tavır ve lider ilişkisi”ni, “şahıs ve şahsi özellikleri” öne çıkaran bu eğilimin temelinde, daha önce de söylendiği üzere global düzeyde siyasi değer-önem sistemindeki yer değiştirmeler, Erdoğan tipi kuvvetli ve şahsi politikalara dayalı muhaliflerin de kendileri için veri aldığı bir başarı modeli (Türkiye’ye global güç arenasına çıkaran hamleler) ve en önemlisi, 2014-2017 tarihleri arasında yaşanan siyasal ve anayasal değişikliklerle yerleşen, siyasi gücü tek kişiye bırakan cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yatmaktadır.

Bu eğilimi, ülke siyasi kültüründeki kuvvetli lider geleneğiyle karıştırmamak ve onun ötesine geçtiğini özellikle belirtmek gerekir. Yerleşik gelenekte kuvvetli lider/program/ideoloji söylem bir bütün oluştururken, son dönem eğiliminde şahıs, şahsi özellikler, popülizan bir görüntü öne çıkmaya başlamıştır. Şahsın siyaset kurucu, hatta toplum kurucu özelliklerine yatırım, bu çerçevede güç ve siyasi seferberlik tanımı devreye gir-

the established tradition, a strong leader, program and ideology constituted a whole of discourse, in the recent trend, the individual, personal characteristics and a populist image have come to the fore. Investing in the politics-forming and even society-forming characteristics of the individual, the definition of power and political mobilization has come into play within this framework, this development has come to symbolize the encounter and opposition between *“the individual”* and *“formal politics”*, and the individual has begun to be handled within a framework that substitutes and represents the vision of the future.

The run-up to the 2023 elections can be defined as a moment when this tendency became the most visible and decisive for the electorate, when expectations, concerns, fears and hopes were carried by individuals. Research, observations and the functioning of the system reveal that Erdoğan’s name expresses an identification with the nation and politics, a state of power that substitutes institutions, and a conception of representation in which intermediate layers, institutions and categories are eclipsed in the eyes of the masses supporting the government. A similar wind of individuals blew in the ranks of the opposition, and rather than the program prepared by the *“Table of Six”*, the questions of who would be the candidates, which candidate could win the elections, and the idea of the future implied by the personalities of the candidates came to the fore. The failure of opposition parties to go beyond the proposal of political restoration, their inability to overcome the limits of the system and their ideological codes, and their inability to adapt to developments in the country and globally in terms of policy development are the reasons that encourage this tendency. As a matter of fact, even today, the main reason for the loss of the elections in the opposition is widely believed to be a *“wrong and weak candidate”*.

miş, bu gelişme *“şahıs”* ile *“örgün siyaset”* karşılaşması, zıtlaşmasını simgeler hale gelmiş, şahıs gelecek tasavvurunu ikame eden, temsil eden bir çerçevede ele alınmaya başlamıştır.

2023 seçimleri öncesi, seçmen bakımından bu eğilimin en görünür ve belirleyici hale geldiği, beklentileri, endişeleri, korkuları, umutları kişilerin taşıdığı bir an olarak tanımlanabilir. Erdoğan isminin iktidarı destekleyen kitlelerde, millet ve siyasetle özdeşliği, kurumları ikame eden bir güç halini, ara katman, kurum ve kategorilerin devre dışı kaldığı bir temsil tasavvurunu ifade ettiği, gerek araştırmalar gerek gözlemler gerek sistem işleyişinin ortaya koyduğu bir veridir. Benzer bir şahıs rüzgarı muhalefet saflarında da esmiş, *“Altılı Masa”*nın hazırladığı programdan çok kimi aday yapacağı, hangi adayın seçimleri kazanabileceği, adayların kişilikleriyle ima ettikleri gelecek fikri öne çıkmıştır. Muhalif partilerin siyasette restorasyon önerisinin ötesine geçemeyişleri, sistem sınırları ve ideolojik kodlarını aşamamaları, ülkedeki ve global düzeydeki gelişmelere politika geliştirme bakımından uyum sağlayamamalarını, bu eğilimi teşvik eden nedenler olarak karşımıza çıkıyor. Nitekim bugün dahi muhalif kesimlerde seçimlerin kaybedilmesinin temel nedeni olarak *“yanlış ve güçsüz aday”* kanaati egemendir.

II. SOCIETY AND POLITICS BETWEEN TWO ELECTIONS

Turkey is again preparing for a new election. The 2024 local government elections to be held on March 31st will be the last link in the chain of 2023-2024 elections. The importance of these elections lies not only in who will run the municipal services, but also in their political significance, whether they will confirm the results of the general elections, whether the CHP will be able to hold Istanbul. A repeated success of the AK Party, the People's Alliance and Erdoğan, for example a win in the Istanbul elections, would reinforce the mood underlined above. If the opposite happens, if the opposition's resistance exceeds certain limits, if Imamoğlu wins Istanbul, if there is a general breakthrough, there may be a possibility of reshuffling the cards in terms of social psychology. The local elections are also important for the survival of some small political parties that entered parliament as a result of an alliance. While some political parties are on the rise, it is quite possible that others may disappear.

2.1. Society and its political strata

In which situation and political climate will political actors and voter groups participate in this election? In other words, from a social and political point of view, how should the effects of the 2023 elections on society and politics, and its possible repercussions on March 2024 be evaluated?

The 2023 elections had a more profound impact on Turkey's political mood than any other election result. Before the elections, except for the last few days, the expectations and conditioning of the opposition was based on the assumption

II. İKİ SEÇİM ARASINDA TOPLUM VE SİYASET

Türkiye tekrar yeni bir seçime hazırlanıyor. 31 Mart tarihinde yapılacak 2024 yerel yönetim seçimleri, 2023-2024 seçimler zincirinin son halkasını oluşturacak. Bu seçimlerin önemi, belediye hizmetlerini kimin yöneteceğini kadar, genel seçim sonuçlarını teyit edip etmeyeceği, İstanbul'u CHP'nin elinde tutup tutamayacağı, bunların taşıyacağı siyasi anlamdan oluşuyor. AK Parti, Cumhuriyet İttifakı ve Erdoğan'ın tekrarlanacak bir başarısı, örneğin İstanbul seçimlerini kazanmaları yukarıda altını çizdiğimiz ruh halini iyice pekiştirecektir. Tersine olur, muhalefetin direnci belli sınırları geçerse, İstanbul'u İmamoğlu alırsa, genel bir çıkış yakalanırsa, toplumsal psikoloji bakımından kartların yeniden karılma ihtimali söz konusu olabilir. Yerel seçimlerin, meclise ittifak sonucu giren kimi küçük siyasi partilerin var olma meselesi bakımından da önemi bulunuyor. Kimi siyasi partiler yükselme yaşarken, kimilerinin yok olması pek âlâ mümkün görünüyor

2.1. Toplum ve siyasi katmanları

Siyasi aktörler ve seçmen grupları bu seçime hangi durumda ve siyasi iklimde katılacaklar? Diğer bir ifadeyle toplumsal ve siyasal bakımdan 2023 seçimlerinin toplum ve siyaset üzerindeki etkileri, bunun Mart 2024'e muhtemel yansımaları nasıl değerlendirilmeli?

2023 seçimleri Türkiye'nin siyasi ruh hali üzerinde herhangi bir seçim sonucundan daha derin etkiler yarattı. Muhafız kesimde seçim öncesi, son günler hariç, beklenti ve koşullanma, iktidar değişikliği varsayımı üzerin-

of a change of power. The economic crisis, the damage to the government, the opposition parties coming together as a “*democracy and restoration front*” despite some problems of compromise, which is a rarity in Turkish political history, and the support of the HDP, a Kurdish political party with a voter support of around 10 percent, had led the opposition, whose main goal was to put an end to Erdoğan’s rule, to gain the psychological upper hand for the first time in years. However, the election results turned out the opposite.

Compared to expectations, this created a “*shock*” for the opposition and a “*confidence boost*” for the ruling party.

The shock led to various consequences.

The first result was chronic despair, loss of self-confidence and low political motivation among the opposition, hence “*a relative distancing from party politics*”.

The second result can be said to be the perception of politics at the voter level. Repeated elections and referendums with the same outcome have started to reduce politics and the political game to an electoral contest, to the extent that it has become hollowed out and tied to the question of “*who wins*”. The flow based on discourse and image campaigns, which reduces politics to elections and elections to alliances and periodic bargains, has begun to feed the triangle of “*politics-election-non-politics*”.

On the ruling side, there has been a surge of self-confidence that can be described as the acceptance of the trinity of conservatism, nationalism and authoritarianism as the natural socio-political state of affairs. As a result, forced acceptance and anxiety on the one side and self-confidence and enthusiasm on the other have essentially headed in the same direction: A disciplined society based on a strong political will/political leader and an authoritarian/nationalist model of politics began to be seen as the new and natural path for Turkey in the current conjuncture.

This dual situation can be considered as a crisis of representative democracy specific to Turkey “*in terms of the meaning given*”. What is happening is in line with, and encouraged by, the discussion of nationalisms and the fetish of indi-

den yaşanmıştı. Ekonomik kriz, iktidarın örselenmesi, muhalif partilerin Türkiye siyasi tarihinde nadir görülen biçimde, kimi uzlaşma sorunlarına rağmen “*demokrasi ve restorasyon cephesi*” oluşturup bir araya gelmeleri, yüzde 10 civarında seçmen gücü olan Kürt siyasi partisi HDP’nin desteğini almaları, yıllar sonra ilk kez esas hedefi Erdoğan iktidarına son vermek olan muhalefetin psikolojik üstünlüğü ele geçirmesine yol açmıştı. Ne var ki, seçim sonuçları tersi bir istikamette tecelli etti.

Bu durum beklentilere oranla muhalif kesimde bir “*şok*”, iktidar kesimde bir “*özgüven katlanması*” etkisi yarattı.

Şok, çeşitli sonuçlara yol açtı.

İlk sonuç, muhalif kesimde umutsuzluğun kronikleşmesi, özgüven kaybı ve siyasi motivasyon düşüklüğü, dolayısıyla, “*partisel siyasette görece mesafe hali*” oldu.

İkinci sonucun yine seçmen düzeyinde siyasete yönelik algıda yaşandığı söylenebilir. Sık tekrarlanan, aynı sonucu veren seçim ve referandumlar, siyaseti ve siyasi oyunu, seçim yarışmasına indirgemeye, bu oranda içini boşaltmaya, “*kazanan*” sorusuna endekslenmeye başladı. Siyaseti seçime, seçimi ittifaklara ve dönemsel pazarlıklara indirgeyen, söylem ve imaj kampanyalarına dayanan akış, “*siyaset-seçim-siyazetsizlik*” üçgenini beslemeye başladı.

İktidar tarafında ise muhafazakarlık, milliyetçilik, otoriterlik üçlüsünün iyiden iyiye doğal toplumsal-siyasal hal olarak kabul görmesi olarak ifade edilebilecek bir özgüven yükselmesi yaşandı. Sonuçta, bir tarafta zorunlu kabul ve endişe, diğer tarafta özgüven ve coşku esasen aynı istikamete yöneldiler: Güçlü siyasi irade/siyasi lider endeksli disiplinli toplum, otoriter/milliyetçi siyaset modeli Türkiye’nin mevcut konjonktürde yeni ve doğal yolu görülmeye başladı.

Bu ikili durum “*verilen anlam bakımından*” temsili demokrasinin Türkiye’ye has krizi olarak ele alınabilir. Yaşananlar, bir önceki bölümde ele alınan milliyetçilikler ve şahıs fetişi bahsiyle de uyumludur, onlar tara-

viduals in the previous section. Indeed, in the 2023 elections, the government's emphasis on a strong state and the opposition's claim of state restoration reinforced the triangle described above.

2.2. Politics: Opposition parties

There is no doubt that a serious consequence of the elections was the shake-up, or more precisely the *"state of political crisis"* that emerged in the opposition political parties. This crisis has been and is being experienced in some parties as fading away or ceasing to be the subject of hope, in others as severe internal political shaking and disintegration/shrinkage, and yet in others as a change of leaders and management staff based on content-free discourse politics.

The most important consequence of the shake-up is that the opposition alliance, which was considered a historic coalition before the elections, has come to an end. The fact that there was a state of disintegration in the opposition in the face of the continuation of the ruling alliance is perhaps an important consequence of the election results, of the failure. In addition, the manner in which political parties broke away from the alliance was an indication of a state of political flight in the opposition. As a matter of fact, some political parties have explicitly or implicitly blamed the failure on the Nation Alliance, the loss of their specific weight within the alliance, the alliance's choice of candidates and the cultural baggage of their allies, instead of evaluating the failure on their own deficient politics. The main factor that cost the opposition the elections was the lack of politics, or the lack of political imagination, constitutive politics and a vision of the future, which emerged as the most important element of the post-election crisis and even began to deepen rapidly. Politics in the opposition parties quickly became about narrow power struggles and possible tactical moves. As a matter of fact, the post-election period witnessed that, with minor exceptions such as the HDP and the DEVA Party, the political strategic readings of the elections, the country, politics and society were thoroughly shelved in the opposition parties. No one was willing to relate the election results to the political trends of the

findan da teşvik edilmektedir. Nitekim 2023 seçimlerinde iktidarın güçlü devlet vurgusuyla, muhalefetin devlet restorasyonu iddiasıyla siyaset yapmış, yukarıda tanımlanan üçgeni pekiştirmişlerdir.

2.2. Siyaset: Muhalif partiler

Seçimlerin ağır bir sonucunun muhalif siyasi partilerde ortaya çıkan sarsıntı, daha doğrusu *"siyasete dair kriz hali"* olduğuna hiç şüphe yok. Bu kriz, kimi partilerde silikleşme veya umut öznesi olmaktan çıkma, diğerlerinde ağır iç politik sarsılma ve dağılma/küçülme, bir başkasında içeriksiz söylem siyasetine dayalı lider ve yönetim kadrosu değişimi olarak yaşandı ve yaşanıyor.

Sarsıntının en önemli sonucu, seçim öncesi tarihi koalisyon olarak değerlendirilen muhalif ittifakın sona ermiş olmasıdır. İktidar ittifakının sürmesi karşısında, muhalefette bir ayrışma halinin yaşanması, seçim sonuçlarının, başarısızlığın belki önemli bir sonucudur. Bunun yanında, siyasi partilerin ittifaktan kopuş şekli, muhalefette siyasetten kaçış halinin bir göstergesi olmuştur. Nitekim kimi siyasi partiler açık biçimde, ima yoluyla başarısızlığı kendi eksik siyasetleri üzerinden değerlendirmek yerine, faturayı Millet İttifakı'na, ittifak içinde özgül ağırlıklarının kaybolmasına, ittifakın aday tercihine ve müttefiklerinin kültürel bagajına bağlamışlardır. Muhalefete seçimleri kaybettiren asli faktör olan siyasetçilik meselesi veya siyasi tahayyül, kurucu siyaset ve gelecek tasavvuru eksikliği seçim sonrasında yaşanan krizin de en önemli unsuru olarak karşımıza çıktı, hatta hızla derinleşmeye başladı. Muhalif partilerde siyaset hızla dar alanda iktidar mücadeleleri ve muhtemel taktik hamlelerin üzerinden seyreder hale geldi. Nitekim seçim sonrası dönem, HDP ve DEVA Partisi gibi küçük istisnalar hariç, muhalif partilerde, seçimlere, ülkeye, siyasete, topluma dair siyasi stratejik okumaların iyice rafa kaldırıldığına tanıklık yaptı. Seçim sonuçlarını ülkenin ve toplumun siyasi eğilimleriyle ilişkilendirmeye veya bunca kriz ve çöküntü iddiasına rağmen Erdoğan'ın ve

country and society, or to explain how Erdoğan and the People's Alliance got so many votes despite all the claims of crisis and collapse. The electoral defeat was reduced to the government's arbitrary use of power, candidates and individuals, tactical moves and shortcomings in organizational activities. Another striking feature is that the flight from politics feeds the tendency towards personality and individualism. What happened in the two main political parties of the national alliance, the reaction to the defeat, was leader-person centred.

CHP

The reaction to the CHP's electoral defeat among the organization and the grassroots led to a rapid change of leadership. However, this did not go beyond a person-based change. More precisely, the defeat was used as an occasion for internal party power struggles in the name of "change". As a matter of fact, Kılıçdaroğlu was declared solely responsible for the failure in terms of person and image, and the political renewal was locked in the search for a new leader and person. A two-axis criticism of Kılıçdaroğlu quickly emerged in CHP organizations and the electorate. The defeat was attributed to Kılıçdaroğlu's weak candidacy and his insistence on running despite this. At the same time, the CHP leader was also criticized as being politically incompetent in the party leadership. Some accused him of deviating from Atatürkism, while others accused him of being slow and cautious in his political moves. It was in this climate that the party decided to go to a congress. The discussions and criticisms during the congress process were of a similar nature. They did not have a political-programmatic-ideological character. The public did not witness an evaluation of the election results, the weaknesses of the party's policies in the current national and world conditions or the direction it should take within the CHP. The criticism was based on Kılıçdaroğlu's failure based on his personal qualities and style, while the recommendations were based on the personal strength and image of new leadership candidates such as İmamoğlu (and Özel), their potential ability to win elections and their personal mobilization skills. At the congress,

Cumhur İttifakı'nın bunca oyu nasıl aldığını izah etmeye yanaşan olmadı. Seçim yenilgisi, iktidarın keyfi güç kullanımına, adaylar-kişilere, taktik hamlelere ve örgüt faaliyetlerindeki eksikliklere indirgeni. Dikkat çeken diğer bir özellik, siyasetten kaçışın, kişi ve şahsılık eğilimini beslemesidir. Millet ittifakının iki asli siyasi partisinde yaşananlar, yenilgiye karşı verilen tepki, lider-şahıs merkezli oldu.

CHP

CHP'de seçim yenilgisinin teşkilat ve tabanda yarattığı tepki hızlı bir yönetim değişikliğine yol açtı. Ancak bu durum, kişi bazlı bir değişimin ötesine geçmedi. Daha keskin bir ifadeyle yenilgi "değişim" adı altında parti içi iktidar kavgalarına vesile kılındı. Nitekim Kılıçdaroğlu, şahıs ve imaj olarak başarısızlığın tek sorumlusu ilan edildi ve siyaset tazelenmesi yeni lider ve kişi arayışına kilitlendi. CHP teşkilatlarında ve seçmen kitlesinde hızla iki eksenli Kılıçdaroğlu eleştirisi baş gösterdi. Yenilgi Kılıçdaroğlu'nun zayıf aday olmasına, buna rağmen adaylıktaki ısrarına bağlandı. Bunun yanında CHP liderinin parti yönetiminde de siyasetten yetersiz olduğu iddiası ortaya atıldı. Kimileri tarafından Atatürkçülükten sapmakla, kimilerince siyasi hamleler konusunda tutuk ve temkinli olmakla suçlandı. Siyasi parti bu iklimde kurultaya gitme kararı aldı. Kurultay sürecinde de tartışma ve eleştiriler benzer nitelikte oldu. Siyasi-programatik-ideolojik bir nitelik taşımadılar. Kamuoyu CHP bünyesinde seçim sonuçlarının, mevcut ülke ve dünya koşullarında partinin siyasetinin zayıf taraflarının veya gitmesi gereken istikametinin değerlendirilmesine tanık olmadı. Eleştiriler Kılıçdaroğlu'nun şahsi özellikleri ve tarzına dayalı başarısızlığı, öneriler ise İmamoğlu (ve Özel) gibi yeni lider adaylarının şahsi gücü ve imajı, muhtemel seçim kazandırma kabiliyeti ve kişisel seferberlik yeteneklerine dayanarak yapıldı. Kurultay'da eskiyi temsil eden Kılıçdaroğlu, yeniyi temsil eden Özel ve İmamoğlu karşısında ciddi bir yenilgi aldı. Siyaset eksikliği ikliminin kurultaydan sonra da sürdüğü belirtmek gere-

Kılıçdaroğlu, representing the old, suffered a serious defeat at the hands of Özel and İmamoğlu, representing the new. It should be noted that the climate of lack of politics continued after the congress. The politics of discourse, the increase in self-confidence in rhetoric, the escalation of the dose of sparring with Erdoğan, the moves to demand Kurdish votes without entering the political arena on the Kurdish issue could not go beyond the appearance of a “political animation”. As a matter of fact, in terms of voting rates, the change of administration does not seem to have created any excitement or even an impact on the electorate. The CHP, which received 25.8 percent of the vote in the 2013 elections, has a potential vote share of 22 percent in December and 23.5 percent in January and February following the congress, according to PANORAMATR’s recent polling. It must be said that the CHP did not experience any new developments in terms of internal politics in the new period. The centralized selection of mayoral candidates faced criticism for representing the new administration’s quest for internal party strengthening and expansion as much as election preparations. In this respect, it can be said that the CHP’s chronic disease has flared up. This disease is essentially an anomaly that bases politics not on competition with other parties but on the struggle for power within the party. In this framework, politics is the name given to the activity of expanding one’s private sphere within the group, party or community to which one belongs, of moving up the hierarchy ladder of the group. It opens the gates of benefit, reputation and power, and fosters a depoliticization of the social imaginary.

The period of the CHP’s new leadership does not point to a state of political progress; on the contrary, it suggests a relative regression. Although Kılıçdaroğlu was not a charismatic and engaging leader, he was a leader who endeavoured to overcome the culture wars that the country was going through and tried to transform the CHP from a party of “secular identity” confined to a narrow ideological space. The “Table of Six” alliance, which he founded and coordinated, and the political alliance between the right and the left centred on democracy over identities, was one of the few examples of their kind in the country. It cannot be said that the new CHP leadership has surmounted this

kir. Söylem siyaseti, hitabette özgüven artışı, Erdoğan’la atışma dozunun yükseltilmesi, Kürt meselesinde siyasi sahaya girmeden atmadan Kürt oylarını talep etme hamleleri “siyasi bir animasyon” görüntüsünün ötesine geçemedi. Nitekim oy oranları bakımından yönetim değişikliği seçimde bir heyecan, hatta akis yaratmış görünmüyor. 2013 seçimlerinde yüzde 25,8 oy alan CHP, PANORAMATR’nin gündem çalışmalarına göre, kurultayı takip eden Aralık ayında yüzde 22, Ocak ve Şubat aylarında yüzde 23,5 potansiyel oya sahip durumda.

CHP’de yeni dönemde iç siyaset bakımından da yeni bir gelişme yaşanmadığını söylemek gerekir. Belediye başkan adaylarının merkezden belirlenmesi, seçim hazırlığı kadar, yeni yönetimin parti içi güçlenme ve yayılma arayışını da temsil etme eleştirisiyle karşı karşıya kaldı. Bu bakımdan CHP’nin kronik hastalığının alevlendiği söylenebilir. Bu hastalık, esas olarak, siyaseti, diğer partilerle rekabete değil, parti içi iktidar mücadelesine dayandıran bir anomali halidir. Bu çerçevede, siyaset, ait olunan grup, parti, topluluk içinde, kişinin özel alanını genişletmesi, grubun hiyerarşi merdiveninde yukarılara doğru çıkması faaliyetine verilen isimdir. Fayda, itibar, güç kapılarına açılır ve toplumsal tasavvura dair bir siysetsizlik besler.

CHP’nin yeni yönetimi dönemi, siyaset bakından bir ilerleme haline işaret etmediği gibi, tersine görece bir gerilemeyi de akla getirmektedir. Kılıçdaroğlu karizmatik ve sürükleyici bir lider tipi olmamakla birlikte, ülkenin yaşadığı kültür savaşlarını aşma konusunda çaba gösteren, CHP’yi dar ideolojik alana hapsolmuş bir “laik kimlik” partisi olmaktan çıkarmaya çalışan bir liderdi. Kuruculuğu ve koordinatörlüğü yaptığı “Altılı Masa” ittifakı da, sağ ve sol arasında kimlikler üstü demokrasi merkezli bir siyasi birliktelik de, bu konuda ülkede az görülen örneklerinden birisiydi. CHP’de yeni yönetimin bu siyaseti henüz aştığı söylenemez. Nasıl bir istikamet tutturacağını, seçim sonuçlarından nasıl etkileneceğini zaman gösterecektir. Bu raporun yazıldığı günlerde İstanbul seçimlerine doğru

politics yet. Time will tell what direction it will take and how it will be affected by the election results. At the time this report was written, İmamoğlu was 5.5 points ahead of Kurum in the Istanbul elections. The fact that the CHP's victory in Istanbul will produce results that will feed into politics is also something to be considered.

THE İYİ PARTY

The İYİ Party is one of the political parties experiencing a severe political crisis. The İYİ Party began to experience internal tremors immediately after the elections. Akşener blamed her electoral defeat on her electoral alliance, the concessions she made to her allies regarding the “*presidential candidate*”, the cowardice of the people she proposed as candidates and some incompatible voices within the party. She quickly emphasized the “*strong leader*” and initiated some purges. Then, she closed the doors to the idea of an alliance in the local government elections and started polemics with her former allies, which led to a flurry of resignations and even a state of dissolution within the İYİ Party. In essence, the post-election chaos and political crisis began to merge with the pre-election apolitical state. Before the elections, the İYİ Party was trying to move forward with a policy of daily positions that did not engage in politics other than “*objecting to the Kurdish issue and relations with the HDP*” and the efforts for İmamoğlu or Yavaş to be the presidential candidate, trying to substitute strategic politics with the leader’s oratorical power, personal history and stories, and staying away from proposing solutions to problems. With the post-election shocks, as this attitude no longer resonated, it began to move away from its claim to fill the political centre in the eyes of the electorate. Today, the vote potential of the İYİ Party, which received 9.7 percent of the vote in the elections, has declined to 5.5 percent as measured by public opinion polls. The adventure of the İYİ Party, which was once attributed with meaning, which was a hope, which attracted urbanites, women, some CHP and MHP supporters, is a clear and sharp result of the political crisis.

İmamoğlu, Kurum’un 5,5 puan önünde seyrediyordu. CHP’nin İstanbul galibiyetinin, siyaseti besleyecek sonuçlar üretmesi de düşünülmesi gereken bir husustur.

İYİ PARTİ

Siyaset krizinin ağır yaşandığı siyasi partilerden birisi de İYİ Parti’dir. İYİ Parti’de iç sarsıntılar seçimlerden hemen sonra yaşamaya başladı. Akşener, sandık yenilgisini, yaptığı seçim ittifakına, “*cumhurbaşkanı adayı*” konusunda müttefiklerine verdiği tavizlere, adaylık önerdiği kişilerin korkaklığına ve parti içindeki bazı uyumsuz seslere bağlayan bir tutum aldı. Hızla “*güçlü lider*” vurgusunu öne çıkardı ve kimi tasfiyelere girişti. Ardından yerel yönetim seçimlerinde ittifak fikrine kapıları kapadı, eski müttefikleriyle polemiklere başladı ve bunlar İYİ Parti’de bir istifa furyasına, hatta bir çözülme haline yol açtı. Esasen, seçim sonrası kaos ve siyaset krizi ile seçim öncesi siyasetsizlik hali birleşmeye başladı. İYİ Parti, seçim öncesi “*Kürt meselesi ve HDP’yle ilişkilere itiraz*” ve İmamoğlu veya Yavaş’ın cumhurbaşkanı adayı olması çabaları dışında siyaset yapmayan, liderin hitabet gücü, kişisel tarihi ve öyküleriyle stratejik siyaseti ikame etmeye çalışan, sorunlara ilişkin çözüm önerilerinden uzak duran günlük pozisyon politikasıyla yol almaya çalışıyordu. Seçim sonrası yaşanan sarsıntılarla bu tutumun karşılığı kalmadıkça, seçmen gözünde de siyasi merkezi doldurma iddiasından uzaklaşmaya başladı. Bugün gelinen noktada, seçimlerde yüzde 9,7 oy alan İYİ Parti’nin oy potansiyeli kamuoyu araştırmalarında ölçülen oy oranı 5,5’a gerilemiş durumda bulunuyor. Bir dönem kendisine anlamlar atfedilen, umut olan, kentlileri, kadınları, kimi CHP ve MHP’lileri kendisine çeken İYİ Parti’nin serüveni siyaset krizinin açık ve keskin bir sonucudur.

Diğer Partiler ve yer değiştirmeler

Bundan 4 yıl önce arka arkaya kurulan Gelecek Partisi ve DEVA Partisi,

Other Parties and displacements

The Future Party and DEVA Party, which were founded 4 years ago, expressed an effort to renew the political field and conservatism with a central and conservative tendency, reformist and rational principles. The National Vision-based Felicity Party, under the leadership of Karamollaoğlu, adopted reformist discourse and politics in line with universal values. These three parties were claiming to form a counterweight against the AK Party, from which they share similar roots. Of course, these political parties also emerged with new libertarian demands. In this respect, it can be said that they contributed significantly to the mood of the opposition wave of an era.

However, in the last elections and afterwards, even though they entered the parliament with a higher number of deputies than they could have managed otherwise, thanks to their alliance with the CHP, they have moved away from this position, at least from the role attributed to them, with their voting weight and political activities.

Among the reasons for this development are their inability to produce a catchy and effective melody about the future and the vision of society, their inability to adapt politically to the global and national environment in which the importance of political will and nationalisms are on the rise, and their failure to make efforts to move and transform this space.

As of today, the Future Party has begun to display a different image with a view that absolutizes its leader Davutoğlu, and with its highly identitarian reactions to the Gaza incidents. The Felicity Party has suffered a setback against its main rival, New Welfare Party (Yeniden Refah Partisi - YRP) in terms of being the inheritor of the national view, and has tended to cede its voting ground to this party. The DEVA Party is pursuing a long-term strategy of political survival; taking a rational stance in terms of criticism and political proposals, but it is also witnessing a decline in its influence.

These rising political parties of the previous period have recently been replaced by other political parties, as the elections and post-election polls indicate. The

merkez ve muhafazakar bir eğilimle, reformist ve rasyonel ilkelerle siyaset sahasını ve muhafazakarlığı yenilenme çabasını ifade ediyordu. Milli Görüş kökenli Saadet Partisi ise Karamollaoğlu'nun liderliğinde evrensel değerlerle uyumlu reformist söylem ve siyaset benimsemişti. Bu üç parti, benzer köklerden geldikleri AK Parti karşısında bir karşı ağırlık oluşturma iddiasındaydılar. Elbette bunun yanında bu siyasi partiler yeni özgürlükçü taleplerle de ortaya çıkmışlardı. Bu bakımından bir dönemin muhalif dalgasının ruh haline önemli katkılarda buldukları söylenebilir.

Bununla birlikte son seçimler ve sonrasında, her ne kadar yaptıkları ittifak sayesinde CHP listelerinden güçlerinin üstünde milletvekili sayısı ile meclise girmiş olsalar da oy ağırlıkları ve siyasi faaliyetleriyle bu konudan, en azından kendilerine atfedilen rolden uzaklaşmış bulunuyorlar.

Bu gelişmenin nedenleri arasında gelecek ve toplum tasavvuruyla ilgili, akılda kalıcı etkili bir melodi üretmemeleri, özellikle siyasi irade öneminin ve milliyetçiliklerin yükseldiği global ve ulusal ortama politik olarak uyum sağlayamamaları, bu alanı taşıma-dönüştürme gayretlerine girmemeleri bulunuyor.

Bugün itibariyle Gelecek Partisi Davutoğlu'nu mutlaklaştıran bir görünümle, Gazze olaylarından sonra verdiği kimlikçi dozu yüksek tepkilerle farklı bir görüntü sergilemeye başladı. Saadet partisi, milli görüşün mirasçısı olma bakımından asli rakibi olan Yeniden Refah Partisi karşısında gerileme yaşayarak oy sahasını bu partiye bırakmaya meyletti. DEVA Partisi eleştirel ve siyasi önerilerde rasyonel tavır alma bakımından uzun vadeli bir siyasi varoluşu stratejisi izliyor ancak ağırlığı azaldığına da tanıklık ediyor.

Geçen dönemin yükselen bu siyasi partilerinin yerini son dönemde, seçimlerin ve seçim sonrası anketlerin işaret ettiği üzere başka siyasi partiler almış bulunuyor. Zafer Partisi bunlardan birisi. Bu parti, 14 Mayıs'ta yüzde 2,3 oy almışken bugün yapılan ölçümlerde oy potansiyeli yüzde 6'nın üzerinde seyrediyor. Yeniden Refah Partisi de şu anda yüzde 6,5 potansi-

Victory Party is one of them. On May 14, this party received 2.3 percent of the vote, whereas today its potential vote is above 6 percent. The New Welfare Party, which currently has a potential vote of 6.5 percent, received 2.8 percent in the last general elections.

It is clear that the Victory Party, carried by its leader, is essentially an anti-immigrant, anti-foreigner political party, reminiscent of far-right parties in the West. The YRP, on the other hand, is characterized by its strong opposition to the West and Israel, and in the micro sphere, by its fundamentalist religiosity in the truest sense of the word. It is more extreme than the AK Party on issues of women, youth, sexuality and morality, and represents the current vein of devout religious politics. In terms of representing falling and rising values, the course of small parties is important and in line with the spirit of the times, as underlined in the first section.

In the last section, we will discuss the HDP, YSP and DEM regarding the Kurdish issue.

2.3. Politics: Power

The political power won a double victory in the elections. Erdoğan won the presidential elections with a vote share close to the previous elections (2014= 51.79%; 2018= 52.59%; 2023= 51.18%), while the People's Alliance managed to maintain its majority in parliament, despite a decrease in the number of deputies. Contrary to predictions, the MHP received the same percentage of votes as in the previous general elections. HÜDA-PAR, representing religious Kurdishness, entered the parliament from the AK Party lists, the YRP was included in the People's Alliance, and the alliance received nationalist support. As a result, the alliance reached 49.5 percent of the vote despite the decline in the AK Party's votes.

As a result, while the results of the 2023 elections produced political crisis and chaos on the opposition side, they led to a consolidation of power on the ruling side. The elements of this consolidation may be listed as follows:

Yel oya sahip, seçimlerde ise yüzde 2,8 oy almıştı.

Zafer Partisi'nin, lideri tarafından taşınan, Batı'daki aşırı sağcı partileri andıran, esasen göçmen-yabancı karşıtlığına dayalı bir siyasi parti olduğu ortada. YRP ise, kuvvetli Batı ve İsrail alerjisiyle, mikro alanda, kelimenin gerçek anlamıyla tutucu dindarlığıyla öne çıkıyor. Kadın, gençlik, cinsellik, ahlak meselelerinde AK Parti'nin önünde seyrediyor, mevcut sofu dindar siyaset damarını temsil ediyor. Düşen ve yükselen değerler bakımından küçük partilerin seyri önemli ve birinci bölümde altı çizilen zamanın ruhuyla paraleldir.

HDP, YSP ve DEM'i son bölümde, Kürt sorunu etrafında ele alacağız.

2.3. Siyaset: İktidar

Siyasi iktidar seçimlerde çifte zafer kazandı. Erdoğan cumhurbaşkanlığı seçimlerini bir önceki seçimlere yakın oy oranıyla kazanırken, (2014= %51,79; 2018= %52,59; 2023= %51,18) hem Cumhur İttifakı da milletvekili sayısı azalmasına rağmen, mecliste çoğunluğu korumayı bildi. MHP'nin tahminlerin hilafına bir önceki genel seçimlerle aynı oranda oy alması, dindar Kürtlük temsiliyle HÜDA-PAR'ın AK Parti listelerinden meclise girmesi, YRP'nin Cumhur İttifakı'nda yer alması, ittifakın aldığı ulusalcı destekle, ittifak AK Parti'nin oylarındaki olarak yaşadığı gerilemeye rağmen, yüzde 49,5 oy oranına ulaştı.

Sonuç olarak 2023 seçim sonuçları muhalif kanatta siyasi kriz ve kaos üretirken, iktidar tarafında tersine bir güç tahkimatına yol açtı. Bunun unsurları şöyle sıralanabilir:

Seçim güvenilir koşullarda yapıldığına dair, içte ve dışa hakim bir kanaat oluşurken, bu durum ve sonuçlar Erdoğan bakımından her şeyden önce bir meşruiyet tazelemesini ifade etti. Bunun yanında yürütme ve yasama kuvvetlerinin bir kez daha aynı siyasi cemahta ve elde toplanması, devlete ve düzene hakimiyet bakımından Erdoğan'ın gücüyle ilgili de bir pekişme ve kabul haline yol açtı. Ülke dışında, Erdoğan'ın Türkiye'nin

While there was an internal and external conviction that the election was held under credible conditions, this situation and the results represented, first and foremost, a renewal of legitimacy for Erdoğan. In addition, the fact that the executive and legislative powers were once again concentrated in the same political camp and in the same hands led to a consolidation and acceptance of Erdoğan's power in terms of controlling the state and order. Outside the country, Erdoğan's image as the elected-legitimate-powerful bearer of Turkey, the sole and primary interlocutor, has also deepened a notch. Inside the country, as hopes for the restoration of the state and the return of the parliamentary system faded, the acceptance that any move for change, demand or problem solving could only be realized within the existing model emerged as a given.

It is a naked fact that the state order under Erdoğan's rule consists of a one-dimensional hierarchical pyramid without any elements of control. At the top of the pyramid is the political leader, below him are all state organs, including the judiciary, which are directly subordinate to him and without any autonomy, and below them are the institutions that intervene in and control all sectors of society. In the hierarchy, the mechanism works in a one-way, top-down fashion, uncompromisingly excluding interaction. After the elections, this order started to become a given. As a result, the door was opened in every sense, in terms of intimidation and de facto, for the presidential government system to become entrenched after the elections.

In addition, the post-election steps taken by the government implied strengthening this fortification from another angle. With these steps, the presidential system of government has ended its infancy (or post-coup structuring) and entered the phase of entrenchment.

There are several aspects to this transition:

The first is the president's dismantling of the powerful political figures of the interim or infancy period, politicized ministers or figures, reducing the political order to the level of an "advisory board" and political actors to the level of "general managers", and thereby consolidating his personal dominance and control

seçilmiş-meşru-güçlü taşıyıcısı, tek ve asli muhatap imajı da bir kademe daha derinleşti. Ülke içinde devletin restorasyonu ve parlamenter sistemi dönüş umutları sona ererken, her tür değişim hamlesi, talebi veya sorun çözümünün ancak mevcut model dahilinde gerçekleşebileceğinin kabulü bir veri olarak ortaya çıktı.

Erdoğan'ın hükümranlığı altındaki devlet düzeninin, denetim unsurlarını içermeyen tek boyutlu hiyerarşik bir piramitten oluştuğu çıplak bir gerçek. Piramitin en üstünde siyasi lider, altında ona doğrudan bağlı, özerlikten azade, yargı dahil tüm devlet organları, onların altında toplumun tüm sektörlerine müdahil ve amir kurumlar bulunuyor. Hiyerarşide mekanizma tek yönlü, etkileşimi tavizsiz bir şekilde dışlayarak yukarıdan aşağıya doğru çalışıyor. Seçimler sonrası bu düzen bir veri haline gelmeye başladı. Bunun sonucunda Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de seçimler sonrasında yerleşikliğine her anlamda, sindirme bakımından ve fiili, kapı açıldı.

Bunun yanında seçim sonrası iktidar tarafından atılan adımlar, söz konusu tahkimatı başka bir açıdan güçlendirmeyi ima etmiştir. Bu adımlarla, cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi emekleme (veya darbe girişi sonrası yapılanma) dönemini bitirip, yerleşikliğe evresine geçmiş bulunuyor.

Bu geçişe ilişkin adımları birkaç bakımdan ele almak mümkün:

İlki, cumhurbaşkanının ara veya emekleme dönemin güçlü siyasi isimlerini, siyasallaşan bakan veya figürleri devre dışı bırakıp, siyasi düzeni "danışma kurulu" ve siyasi aktörleri "genel müdürler" seviyesine indirmesi ve bu çerçevede sistemin üzerindeki kişisel hakimiyeti ve denetimini pekiştirmesidir. 2016 darbe girişi sonrasında önemli denge ve kontrol figürleri olup zaman içinde devlette bir güç alanını temsil etmeye başlayan İçişleri Bakanı Soylu ve Milli Savunma Bakanı Akar gibi isimlerin tasfiyesi bu konuda açık örnektir.

İkincisi, Erdoğan'ın politikalarındaki esneklik dozunun artması, çok yönlü politikaların ivme kazanmasıdır. Ekonomi sahasında olduğu gibi geri

over the system. The most clear example to this phenomenon is the purging of figures such as Interior Minister Soylu and Minister of National Defence Akar, who were important in providing checks and balances in the aftermath of the 2016 coup attempt but over time came to represent a sphere of power in the state.

The second is the increased flexibility in Erdoğan's policies and the acceleration of multifaceted policies. One indication of this is the partial injection of rationality into some policies (based on the state-leader mind, which does not include democratization and rule of law elements) by walking back certain steps, as in the field of economy. Another indicator is that the government is taking steps in line with the world system and the West, as evidenced by its relations with Ukraine and NATO, its leading position on Gaza, and a new adjustment to the active and top-down balance policy it pursued with the claim of being a global power.

The third direction is the end of the AK Party's phase of producing an alternative political structure to the established state institutions, and the beginning of politics and party politics to form the main nexus of state functioning, both in terms of personnel and mentality. The ranks that were the founders of Erdoğan's policies and strategies are becoming the ruling actors, and the political elites raised within the party have quite entered into the circulation. In this framework, the military² and civilian elites produced or transformed by the AK Party have settled in the main arteries of the system, and as such, the element of merit as well as loyalty seems to have come played a role. This shows that Erdoğan has produced a strong political mind. As a matter of fact, The National Intelligence Organisation (MİT) and the Ministry of Foreign Affairs were hand-

(2) Yaşar Güler, the Minister of National Defense, has been involved in military decision-making mechanisms since the 2010s. He is one of the most important executive actors after Hulusi Akar in the relationship and harmony between foreign policy and military strategy around Erdoğan's preferences, in other words, in the military-conservative alliance. Moreover, the routine transition from the Chief of General Staff to the Ministry of Defense is important data in terms of the structure of the government and the state-politics integration it represents.

adımlarla kimi politikalara (demokratikleşme, hukuk devleti unsurlarını içermeyen, devlet-lider aklına dayalı) kısmi bir rasyonellik aşısı yapılması bunun bir göstergesidir. Bir diğer gösterge, iktidarın Ukrayna ve NATO ile ilişkilerinin gösterdiği gibi dünya sistemi ve Batı'ya uyumlu adımlar atması, Gazze konusunda önde giden tavrı, global güç olma iddiasıyla izlediği aktif ve yukarıdan denge siyasetine yeni bir ayar vermesidir.

Üçüncü istikamet, AK Parti iktidarının yerleşik devlet kurumları karşısında alternatif siyasi yapı üretme evresinin bitmesi, siyasetin ve parti siyasetinin devlet işleyişinde gerek personel gerek zihniyet bakımından ana kabuğu oluşturmaya başlamasıdır. Erdoğan'ın siyaset ve stratejilerinin kurucusu olan kademeler, yönetici aktörler haline gelmekte, parti bünyesinde yetişen siyasi elitler kuvvetli bir dolaşıma girmiş bulunmaktadır. Bu çerçevede AK Parti'nin ürettiği ya da kendine bağlayarak dönüştürdüğü askeri² ve sivil elitler sistemin ana damarlarına yerleşmiş, bu çerçevede sadakat unsuru yanında liyakat unsuru da devreye girmiş görünmektedir. Bu da, Erdoğan'ın daha güçlü bir siyaset aklı ürettiğini göstermektedir. Nitekim MİT ve Dışişleri Bakanlığı, AK Parti'nin içinden yetişen ve bu partinin siyaset üretiminde kritik roller oynayan seçkinlerine teslim edilmiş, devlet kadroları iktidarla uyumlu hale getirilme çabaları ortaya çıkmıştır. Hakan Fidan bu konuda önemli bir örnektir. Hakan Fidan on üç yıl içerisinde Milli İstihbarat Teşkilatı, AK Parti'nin arka kapı politikası yapabilen, dış operasyon gücü yüksek bir kurum haline dönüştürdü. Yurt dışında, dışişlerinin ve bakanlıkların açık olarak yapamayacağı, atamayacağı adımları atmak, Libya'da veya Suriye'de bu çerçevede görüşmeler yapmak, bazı anlaşmalar sağlamak, ardından resmi siyasetin de bu alan-

(2) Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler, 2010'lı yıllardan bu yana, askeri karar mekanizmalarında yer alıyor. Erdoğan'ın tercihleri etrafında, dış politika ve askeri strateji arasındaki ilişki ve uyumun, diğer ifadeyle asker-muhafazakar ittifakının Hulusi Akar'dan sonraki en önemli yönetici aktörlerinden. Ayrıca rutinleşen Genelkurmay Başkanlığı'ndan Savunma Bakanlığı'na geçiş, iktidarın yapısı, temsil ettiği devlet-siyaset bütünleşmesi bakımından önemli veri.

ed over to elites who came of age within the AK Party and played critical roles in its political production, and efforts were made to harmonize state cadres with the government. Hakan Fidan is an important example in this regard. In thirteen years, Hakan Fidan transformed the National Intelligence Organization into an institution capable of the AK Party's backdoor politics and with high foreign operation power. He was the architect of the transformation of an important institutional function such as taking steps abroad that the foreign affairs and ministries could not take openly, negotiating in Libya or Syria within this framework, securing some agreements, and then making it possible for official politics to enter these areas. It was through this transformation that Turkey carried out its foreign policy expansion moves. His appointment as the head of the foreign affairs is a very Erdoğan-like situation and shows that foreign policy will be based on diversification and deepening, backdoor dominance, open door balance politics.

This can be seen as a shift from the *"de-institutionalization"* of the previous period to a *"re-institutionalization"*.

In sum, hybridization in the state, rationalization in politics and entrenchment of the system are the three constitutive developments of the new era in terms of power, which coincide with the search for becoming a powerful, global actor, system control and envisioning the future.

lara girmesini mümkün kılmak gibi önemli kurumsal işlev bir dönüşümün mimarı oldu. Türkiye dış politikada alan genişleme hamlelerini bu dönüşüm üzerinden yürüttü. Bu ismin dışişlerinin başına gelmesi son derece Erdoğancı bir durumdur ve dış politik çeşitlendirerek derinleştirilmesi, arka kapı hakimiyet, açık kapı denge siyaseti üzerine kurulacağını gösteriyor.

Bu durum, bir önceki dönemde *"kurumlardan arındırma"* olarak tabir edilen gidişin yerini *"yeniden kurumlaşmaya"* bırakması olarak görülebilir.

Özetle, devlette melezleşme, siyasette rasyonelleşme, sistemin yerleşikleşmesi, yeni dönemin iktidar bakımından, güçlü, global aktör olma, sistem denetimi ve gelecek tasavvuru arayışlarına denk düşen üç kurucu gelişmesidir.

III. THE KURDISH ISSUE: ACTORS, GROUND, POSSIBILITIES, OPPORTUNITIES

3.1. Pre-election state of affairs

The Kurdish issue: Perception and meaning before 2023

In the last 10 years, the Kurdish issue has increasingly become prominent, and started to play a decisive role both in socio-political perception and in the political production of political actors. There are two aspects to this role.

The first was the interaction and parallelism between the course of Turkey and democracy, and the course of the Kurdish issue. On the one hand, the resolution of the Kurdish issue was seen as the main lever, the sine qua non vector of democratic development, while on the other hand, this issue became the factor that confirmed and explained the limitation of freedoms and the shift of the weight in the freedom - security scale from the former to the latter. In the 2019 local government elections, the dismissal of all elected mayors of Kurdish parties and the appointment of state-employed trustees in their place, and the destruction of democratic and representative principles on security grounds, was a clear and dominant example in this regard.

The second aspect was the transformation of Kurdish political representation into a guiding and decisive force in domestic political contests and equations. Since 2013, as the Kurdish movement has moved from regional politics to Turkish politics in general, Kurdish political actors and parties have significantly increased their vote share. The vote rates of Kurdish political parties went up from 5-6 percent to somewhere between 10-13 percent. In the 2015 elections, HDP became the first Kurdish party to pass the 10 percent national threshold.

III. KÜRT SORUNU: AKTÖRLER, ZEMİN, İHTİMALLER, İMKANLAR

3.1. Seçimler öncesi tablo

Kürt meselesi: 2023 öncesi algı ve anlam

Kürt meselesi son 10 yılda artan oranda gerek toplumsal-siyasal algıda gerek siyasi aktörlerin siyaset üretiminde öne çıktı ve belirleyici bir rol oynamaya başladı. Bu rolün iki yönünden söz edilebilir.

İlki, ülkenin ve demokrasinin gidişi ile Kürt meselesinin seyri arasında bir etkileşim ve paralellik oluşmasıydı. Kürt meselesinin çözümü bir tarafta demokratik gelişmesinin temel kaldıracı, olmazsa olmaz vektörü olarak görülürken, diğer tarafta bu mesele özgürlüklerin sınırlandırılması, özgürlük/güvenlik tartışında ağırlığın ikinci kefeye kaymasını doğrulayan ve açıklayan unsur oldu. 2019 Yerel yönetim seçimlerinden Kürt partilerinin seçilmiş tüm belediye başkanlarının görevlerinden alınarak yerlerine devlet görevlisi kayyumların atanması, demokratik ve temsil ilkelerin güvenlik gerekçesiyle yerle bir edilmesi bu bakımdan açık ve baskın örnektir.

İkinci yön, Kürt siyasi temsilinin ülke içi siyasi yarışmalar ve denklemde, yönlendirici, belirleyici bir güç haline dönüşmesi oldu. 2013'ten itibaren Kürt hareketi genel anlamda bölge siyasetinden Türkiye siyasetine geçerken, Kürt siyasi aktörleri ve partileri oy oranını kayda değer bir şekilde arttırdılar. Kürt siyasi partilerinin oy oranları yüzde 5-6'lık dilimi geçerek yüzde 10-13 arası bir yere oturdu. 2015 seçimlerinde HDP yüzde 10'luk ülke barajını geçen ilk Kürt partisi oldu. Kürt meselesi ve ona bağlı Kürt

The Kurdish issue and the related Kurdish voter behaviour became a determining factor in alliances and political contests, making Kurdish political actors politically visible in the eyes of voters across Turkey.

At the intersection of these two roles, the solution initiatives were as effective as the repressive policies on the Kurdish issue that emerged after 2015. The period between 2008 and 2015 (Oslo talks, the Habur incident, the Resolution process) were the milestones of these attempts. Under these conditions, Turkish politics in particular became in some ways indexed to the Kurdish issue and movement.

The government's Kurdish policy

It is well known that 2015, when the resolution process officially ended, marked a milestone in the AK Party's Kurdish policies. Since then, as everyone knows, the government's Kurdish policy has been uncompromisingly based on repression, the maintenance of public order at all costs, and extermination.

To summarize briefly, these policies include the suppression of Kurdish civil organizations, the press, and political representation, the elimination of local representation through the practice of government-appointed trustees, the criminalization of the link between the Kurdish issue and politics/expression, the purging of universities, and the declaration of legal Kurdish politics as identical to terrorism in discourse, It is based on the transformation of the Kurdish question-oriented security policies in nationalist language into the main instrument, the suppression of the opposition within this framework, the creation of military-security zones on the borders of Syria and Iraq, the suppression of PKK camps through regular operations, and the demographic transformation and Arabization strategy pursued in Northern Syria.

Understanding the reasons and the political-institutional depth of the transition from "resolution policies" to these "strangulation policies" is critical for evaluating the Kurdish issue.

The main reason was the change in the conjuncture and balance of power in the Middle East, and Turkey's expansion of the Kurdish issue beyond nation-

seçmen davranışı ittifaklarda, siyasi yarışmalarda belirleyici unsur olmaya başladığı gibi, Türkiye genelinde seçmenin gözünde Kürt siyasi aktörlerini siyasi bakımdan görünür kıldı.

Bu iki rolün kesiştiği noktada Kürt sorununda 2015 sonrası baş gösteren baskı politikaları kadar, çözüm girişimleri de etkili oldu. 2008-2015 arası (Oslo görüşmeleri, Habur olayı, Çözüm süreci) bu girişimlerinin kilometre taşlarıydı. Bu koşullarda, özellikle Türk siyaseti kimi bakımlardan Kürt meselesi ve hareketine endeksli hal gelmişti.

İktidarın Kürt politikası

Çözüm sürecinin resmen bittiği 2015 yılının AK Parti'nin Kürt politikalarında bir milat oluşturduğu malumdur. Bu tarihten itibaren, herkesin bildiği gibi, siyasi iktidarın Kürt politikası, tavizsiz bir şekilde baskı, asayiş ve imha hamleleri üzerine kuruldu.

Kısaca özetlemek gerekirse, bu politikalar, Kürdi sivil örgütlerin, basın, siyasi temsil alanının baskı altına alınması, yerel temsilin kayyum uygulamasıyla ortadan kaldırılması, Kürt sorunu ile siyaset/ifade arasındaki bağın kriminalizasyonu, üniversitelerde temizlik, söylemde yasal Kürt siyasetinin terörle özdeş ilan edilmesi, milliyetçi dilde Kürt sorunu endeksli güvenlik politikalarının temel araca dönüştürülmesi, muhalefetin bu çerçevede baskı altına alınması, Suriye ve Irak sınırlarında askeri-güvenlik bölgeleri oluşturulması, PKK kamplarının düzenli operasyonlarla baskı altında tutulması, Kuzey Suriye'de izlenen demografik dönüştürme ve Araplaştırma stratejisi üzerine oturmaktadır.

"Çözüm politikaları"ndan bu "boğma politikaları"na geçişin nedenleri ve politik-kurumsal derinliğini anlamak, Kürt meselesini değerlendirme itibarıyla kritik önemdedir.

Temel neden Ortadoğu'da konjonktür ve güç dengesi değişimi, Türkiye'nin Kürt meselenin alanını yeni dengeler üreterek milli sınırları aşan bir şekilde genişletmesiydi. 2011 Suriye iç savaşı 2013'ten itibaren Suriyeli

al borders by creating new balances. The 2011 Syrian civil war enabled Syrian Kurdish forces and the PKK to become an active and dominant force on Turkey's southern border from 2013 onwards, gaining Western support through the ISIS-YPG conflict. These developments and the subsequent 2014 Kobane riots in Turkey, in which 50 people died in public demonstrations, and the PKK's 2015 grasp for autonomy (or trench incidents) have set in motion a mechanism with two opposite ends. Kurdish hope for an independent Kurdish entity, and Turkish fear.

With the coup attempt in 2016, the fear of state's fragmentation has been a constitutive and enabling element of the state (military)-nationalist-conservative alliance in Turkey. As the Kurdish issue was perceived as the main external and internal threat in the risk assessment, security strategies, including foreign policy orientations and the structuring of intelligence units, began to be reconstructed accordingly. In other words, the perception of the Kurdish threat has been a driving, gluing and constitutive element of ideological and political restructuring (including Erdoğan's political power-based regulations and constitutional amendments) and a historical power bloc. In other words, the transformation has a strategic and institutional depth that goes beyond an ordinary political decision.

The opposition's Kurdish policy

Since 2015, the official transformation in the approach to the Kurdish issue has rapidly affected the opposition, and the security perspective has begun to pervade the entire political arena.

As a matter of fact, in 2016, Kılıçdaroğlu, on behalf of the CHP, supported the constitutional amendment that abolished the immunities of Kurdish MPs, which was provoked and justified by the Kobane events, and which essentially targeted Kurdish MPs, and as such, he played a part in the arrest and imprisonment of many HDP MPs, including HDP Co-Presidents Selahattin Demirtaş and Figen Yüksekdağ, and the termination of the membership of

Kürt güçlerin ve PKK'nın Türkiye'nin güney sınırında aktif ve egemen güç haline gelmesine, İŞİD-YPG çatışması üzerinden Batı desteğini almasına imkan sağladı. Bu gelişmeler ve onları takiben Türkiye'de patlayan, 50 kişinin meydanlarda öldüğü isyan görüntülü 2014 Kobane olayları, PKK'nın 2015 özerklik hamlesi ya da hendek hadiseleri iki zıt uçlu bir mekanizmaya harekete geçirdiler. Bunlar bağımsız bir Kürt oluşumuna dair Kürt umudu ile Türk (Türkiye) korkusuydu.

Devletin bölünme endişesi, 2016 darbe girişimiyle birlikte Türkiye'deki devlet (asker)-milliyetçi-muhafazakar ittifakını oluşturan ve mümkün kılan bir unsur olmuştur. Risk değerlendirmesinde Kürt meselesi asli dış ve iç tehdit olarak algılanırken, güvenlik stratejileri, dış politika yönelimleri ve istihbarat birimlerinin yapılanması dahil buna göre yeniden oluşturulmaya başlandı. Diğer bir ifadeyle Kürt tehdidine yönelik algı ideolojik ve politik yeniden yapılanmanın (Erdoğan'ın siyasi gücü esas alan düzenlemeler ve anayasa değişiklikleri dahil) ve tarihsel bir iktidar bloğunun kah tahrik edici, kah yapıştırıcı, kah kurucu unsuru olmuştur. Diğer bir ifadeyle dönüşüm sıradan bir siyasi irade kararının ötesinde stratejik ve kurumsal bir derinliğe sahiptir.

Muhalefetin Kürt politikası

Kürt meselesine yaklaşımdaki resmi dönüşüm, 2015'ten itibaren hızla muhalefeti de etkisi altına almış, güvenlikçi bakış açısı tüm siyasi arenayı kaplamaya başlamıştır.

Nitekim 2016 yılında, Kobane olaylarının tahrik ettiği ve gerekçe yapıldığı, esasen Kürt milletvekillerini hedefleyen dokunulmazlıkları kaldıran anayasa değişikliğine Kılıçdaroğlu CHP adına destek vermiş, Kasım 2016'dan itibaren HDP Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ dahil, çok sayıda HDP milletvekilinin tutuklanarak cezaevine konulmasına, haklarında kesinleşen yargı kararları nedeniyle çok sayıda HDP milletvekilinin TBMM üyeliğinin sona ermesine ortak olmuştur.

many HDP MPs in the Grand National Assembly due to the final judicial decisions against them since November 2016. In 2018, the intensity of the anti-Kurdish movement/representation increased as the IYI Party, known for its opposition to the HDP, entered parliament and placed this opposition and a nationalist discourse at the centre of its politics. Although this systemic influence had different degrees, ups and downs between 2016 and 2023 (such as symbolic visits, Kılıçdaroğlu's forward-looking reference to the HDP as an interlocutor for the Kurdish issue, the DEVA Party's acknowledgement of the existence of the problem and the necessity of its solution), in the main, an implicit "contract of Turkishness" dominated the opposition field. This attitude continued during the expansion of the Nation Alliance, under the pressure of the IYI Party and the nationalist discourse of the government. In the last two years leading up to the elections, the Kurdish policy of the opposition and its parties has been characterized by **1)** Excluding Kurdish representatives from alliances and contacts, creating an opposition space without them, **2)** Approaching the Kurdish issue within the framework of Kurdish votes, **3)** Addressing the Kurdish question only through general remarks on democratization, and innuendoes.

The Kurdish movement and its politics

First, it would be useful to refresh one's memory. The Kurdish movement experienced its first significant break in terms of Turkish politics in 1999 when Öcalan, during his defence, said that he had given up the idea of an independent Kurdistan and put forward the idea of a "democratic republic". This new thesis, which excluded the alternatives of federation and autonomy, was influential from the PKK to the Kurdish movement's legal political parties, and the Kurdish movement was restructured in every sense accordingly. This thesis was later followed by the claim of "democratic confederalism", which was announced in the same line in the 2005 Nowruz. In fact, the Kurdish movement had started to adopt a pluralist stance after the fall of the Berlin Wall and the

2018'de, HDP alerjisiyle tanına İYİ Parti'nin de meclise girmesi ve siyasetinin merkezine bu alerjiyi ve milliyetçi bir söylemi oturtmasıyla birlikte anti-Kürt hareketi/temsilinde yoğunluk arttı. Bu sistemik etkinin 2016-2023 arası farklı dozları, iniş ve (simgesel ziyaretler, Kılıçdaroğlu'nun ile-riye yönelik Kürt meselesi için HDP'yi muhatap olan göstermesi, DEVA Partisi'nin sorunun varlığı ve çözümünün gerekliliğe yönelmesi gibi) çıkışları olmakla birlikte, esas olarak, örtülü bir Türklük sözleşmesi muhalif alana da egemen olmuştur. Millet ittifakının genişlemesi sırasında da İYİ Parti'nin baskısı ve iktidarın milliyetçi söyleminin etkisi altında kalınmış ve bu tutum devam etmiştir. Muhalif alan ve partilerinin Kürt politikası, seçimlere doğru giden son iki yıl içinde 1) Kürt temsilcileri ittifaklar ve temaslar dışında bırakmak, onlarsız bir muhalefet alanı oluşturmak, 2. Kürt meselesine Kürt oyları çerçevesinde yaklaşmak, 3) Kürt sorununa ancak genel demokratikleşme ve ima yoluyla değinmek esaslarına dayanmıştır.

Kürt hareketi ve politikası

Önce kısa bir bellek tazelemesinde fayda var. Kürt hareketi Türkiye siyaseti bakımından ön önemli kırılmayı, 1999'da Öcalan'ın savunması sırasında bağımsız Kürdistan fikrinden vazgeçtiğini söyleyerek, "demokratik cumhuriyet" fikrini ortaya atmasıyla yaşanmıştı. Federasyon ve otonomi alternatiflerini dışlayan bu yeni tez, PKK'dan Kürt hareketinin yasal siyasi partilere değin etkili olmuş, Kürt hareketi buna göre her anlamda yeniden yapılanmıştı. Bu tezi, daha sonra, aynı çizgideki 2005 Nevruz'unda açıklanan "demokratik konfederalizm" iddiası takip etti. Esasen Kürt hareketi Berlin duvarı ve Sovyetlerin yıkılması sonrası çoğulcu bir tutuma yönelmiş Aleviler, dindarlar gibi gruplara kapı açmaya başlamıştı.³ Ye-

(3) Bu konuda bkz Mesut Yeğen, Armed Struggle to Peace Negotiations: Independent Kurdistan to Democratic Autonomy, or The PKK in Context, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19436149.2016.1218162>

Soviet Union, opening the door to groups such as Alevis and religious people.³ Yeğen argues that in this period, a process that can be called the generalization of the myth of democracy found its counterpart among the Kurds of Turkey, and more and more Kurds began to pursue their rights.⁴ The global conjuncture and the strategy of the Kurdish movement followed a parallel course, and the state and political powers in Turkey were also affected by the same process. Political moves such as the Oslo talks and the resolution process emerged in this climate, and the Kurdish movement pursued the idea of creating a “*democratic republic*” that included sovereign rights. Between 2008 and 2015, the Kurdish movement tried to move forward with the political power with an attitude focused on the Kurdish issue within this framework. After the unrequited search for a solution and the radical change in state policy in 2015, it tried to turn its face to the opposition with the same principles. This time, the focus was on linking the solution of the Kurdish issue with the democratization of Turkey. In this policy carried out through the HDP, especially during the Sancar-Buldan period, the Kurdish movement began to pursue a strategy of becoming a part and a playmaker of Turkish politics and the opposition in Turkey, of first creating a democratic ground in the country for the solution of the Kurdish question and forcing dialogue. It stated that the solution to the Kurdish question was “*local democracy*”, tried to establish contacts and alliances with political parties, and tried to sit at the table with them. Even though it did not receive a positive response to its demands and efforts, it maintained this line. It did not nominate a candidate in favour of Kılıçdaroğlu in the presidential elections. It invested in the democratic changes that would come with a change in power.

The second important dynamic for the Kurdish movement in this period is that the search for a transition from armed struggle to political struggle gained ground. After 2015, as the conflicts between the Turkish state and the PKK intensified and broke up, and as the HDP tried to enforce a political path in the democ-

(3) On this issue, see Mesut Yeğen, *Armed Struggle to Peace Negotiations: Independent Kurdistan to Democratic Autonomy, or The PKK in Context*, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19436149.2016.1218162>

(4) Ibid.

ğen bu dönemde demokrasi mitinin genelleşmesi olarak adlandırılabilir bir sürecin Türkiye Kürtleri arasında da aksini bulduğunu ve giderek daha fazla Kürt hakkının hukukunun peşine düştüğünü söyler.⁴ Global konjonktür ile Kürt hareketinin stratejisi paralel seyretmiş, aynı süreçten Türkiye’de devlet ve siyasi iktidarlar da etkilenmişti. Oslo görüşmeleri ve çözüm süreci gibi politik hamleler bu iklimde meydana çıkmış, Kürt hareketi egemenlik haklarını içeren “*demokratik cumhuriyet*” oluşturma fikrinin peşinde koşmuştu. 2008-2015 arası Kürt hareketi bu çerçevede Kürt meselesi odaklı bir tutumla siyasi iktidarla yol almaya çalıştı. Çözüm arayışlarının karşılıksız kalması ve 2015 devlet politikasındaki radikal değişiklik sonrası, yüzünü aynı ilkelerle muhalefete dönmeye çalıştı. Bu kez merkeze aldığı husus Kürt sorununun çözümü ile Türkiye’nin demokratikleşmesi arasında bağ kurulmasıydı. HDP üzerinden yürütülen bu politikada, özellikle Sancar-Buldan döneminde Kürt hareketi Türkiye siyasetinin, Türkiye muhalefetinin parçası ve oyun kurucusu olmak, Kürt sorununun çözümü için önce ülkede demokratik zemini oluşturmak, diyalogu zorlamak stratejisi izlemeye başladı. Kürt sorunu çözümünün “*yerel demokrasi*” olduğunu ifade ediyor, siyasi partilerle temas ve ittifak kurmaya çalışıyor, onlarla masaya oturma çalışıyordu. Talep ve çabalarına olumlu yanıt alamasa da, bu çizgini sürdürdü. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Kılıçdaroğlu lehine aday göstermedi. İktidar değişimi halinde gelecek demokratik değişikliklere yatırım yaptı.

Bu dönemde Kürt hareketi bakımından ikinci önemli dinamik, silahlı mücadelenin siyasi mücadeleye geçişe yönelik arayışın zemin ve alan kazanmasıdır. 2015 sonrası devlet-örgüt çatışmaları yoğunlaşıp koştukça ve demokratikleşme-Kürt sorunu ilişkisi içinde siyaset yolu HDP tarafından zorlandıkça, yasal-siyasi ayak öne çıkmaya başlıyor ve yaşadığı baskılara rağmen alanını genişletiyordu. Bu gelişmenin Kürt tabanının talepleriyle

(4) Ibid.

ratization-Kurdish issue relationship, the legal-political pillar became prominent, and gained traction despite the pressures it was experiencing. Despite claims that this development was in line with the demands and changes of the Kurdish base, there were occasional tensions between the PKK and the HDP (Qandil-Demirtaş), with Qandil stepping in and trying to assert its importance and keep the political sphere under its control. This division between politics and violence was an important development for the Kurdish movement. In the 2023 elections, the influence of Qandil in the selection of candidates was a frequently emphasized issue.

3.2. Kurdish movement and election results

Two aspects stand out in this regard.

The first is the impact of the 2023 elections on the Kurdish movement and the image of the Kurdish issue in society.

The second is the direct consequences for the Kurdish movement

The results had three implications for the public perception of the Kurdish issue. First of all, the hoped-for change of government did not materialize. Erdoğan's departure meant political normalization, while Kılıçdaroğlu's rule meant a general atmosphere of reconciliation and the possibility of a solution to the Kurdish problem. In this context, the political and democratic investment in the opposition was not reciprocated.

The other important result was that the opposition candidate lost the elections despite the unconditional support of the HDP. The power attributed to the HDP and its voters was not reciprocated, and the belief in the Kurdish issue, and the ability of Kurdish voters to determine votes was damaged.

Finally, compared to the previous elections, the HDP experienced a decline in its voting rate, and its participation rate dropped in provinces where it was strong in its region. This situation, which led to internal debates, criticism and a change of leadership within the HDP, began to be evaluated by the various non-Kurdish social segments as a weakness, withdrawal and tension.

ve değişimiyle uyumlu olduğu iddialarına rağmen, silahlı örgüt ile HDP, (Kandil-Demirtaş) arasında zaman zaman gerginlikler yaşanıyor, Kandil devreye girerek ağırlığını göstermeye, siyasi alanı denetimi altında tutmaya çalışıyordu. Siyaset-şiddet arasında bu hat ayrımı Kürt hareketi bakımından önemli bir gelişmeydi. 2023 seçimlerinde adayların belirlenmesinde Kandil etkisi sık altı çizilen hususlardan birisi olmuştur.

3.2. Kürt hareketi ve seçim sonuçları

Bu konuda iki yön öne çıkmaktadır.

İlki, 2023 seçimlerinin Kürt hareketi ve Kürt sorununun toplumdaki yeri ve imajı bakımından etkileridir.

İkincisi doğrudan Kürt hareketi üzerindeki sonuçlarıdır

Sonuçların Kürt sorununun toplumdaki algısı bakımından üç çıktısı oldu. Öncelikle, umut bağlanan iktidar değişimi gerçekleşmedi. Erdoğan'ın gitmesi siyasi normalleşmeyi, Kılıçdaroğlu'nun iktidarı ise genel bir uzlaşma ortamının ve Kürt sorununda her şeye rağmen yeniden çözüm imkanlarının belirme ihtimalini ifade ediyordu. Bu çerçevede, muhalefete yapılan siyasi ve demokratik yatırım karşılık bulmadı .

Diğer önemli sonuç, muhalefet adayının HDP'nin koşulsuz desteğine rağmen seçimleri kaybetmesiydi. HDP ve seçmenine atfedilen güç karşılıksız çıkmış, Kürt meselesinin ve Kürt seçmenin oyun belirleme kabiliyetine yönelik kanı hasar görmüştü.

En nihayet HDP, bir önceki seçimlere nispeten oy oranında düşme yaşamış, bölgesinde güçlü olduğu illerde katılım oranı düşmüştü. HDP'nin kendi içinde tartışmalara, eleştirileri ve bir yönetim değişikliğine yol açan bu durum, Kürdi olmayan farklı toplumsal katmanlar tarafından bir zaafa, çekilme, gerilme olarak değerlendirmeye başladı

Bu üç hususun toplumdaki siyasi algıda Kürt meselesinin oyun belirleme gücü ve özgül ağırlığıyla ilgili olumsuz bir etki yaptığını söylemek yan-

It would not be wrong to say that these three issues have had a negative impact on the political perception of the Kurdish issue in the society regarding its power to determine the vote and its specific force. The political meaning given to the Kurdish issue in this context has been undermined. In the opposition's perception, the direct proportion established between democracy and the Kurdish issue, and the idea that change will come with Kurdish support have partially declined, the anti-Kurdish arguments used by the political power to consolidate its power have come to the forefront in minds, and the Kurdish issue has faced the possibility of becoming ordinary in the eyes of the average opposition if it did not become less of a carrier in this sense.

As for the effects of the election results on the Kurdish movement:

The legal pillar of this movement is well known. As a result of the closure case against the HDP, the YSP continued its path in the elections and today it continues with DEM.

The Kurdish side's assessment of the results and its first official response was described in the final declaration⁵ of the meeting of the Green Left Party and HDP Party Assemblies on the election results held on June 6-7. Accordingly, the failure is acknowledged and the reasons for this are listed as *"squeezing into a representative and middle-class form of politics"*, *"treating politics as a reward-for-price equation"* and *"becoming alienated from the public sphere"*. The concrete form of these reasons on the ground lies in the following statement in the manifesto: *"The occurrence of erosions due to our position in the presidential elections and the ideological erosions caused by the partial break with the Third Way politics and the principle of not being a pillar of either pole..."*

These emphases essentially suggest that the search for integration with the opposition was unbalanced, on the wrong track and with the wrong methods. Essentially, the self-criticism, or rather the criticism of HADEP's leadership, can be considered as following a politics too close to the opposition, compromising its autonomous stance and position, getting too involved in the centralized political game, and sacrificing the Kurdish issue and grassroots demands.

(5) <https://hdp.org.tr/yesil-sol-parti-ve-hdp-parti-meclisi-sonuc-bildirgesi/17418/>

liş olmaz. Kürt meselesine bu çerçevede verilen siyasi anlam yara almış oldu. Muhafif algıda demokrasi ve Kürt meselesi arasındaki kurulan doğru orantı ve değişimin Kürt desteğiyle olacağı fikri kısmen geriledi, siyasi iktidarın gücünü tahkim etmesinde kullandığı anti-Kürt argümanlar zihinlerde öne çıktı, Kürt sorunu bu anlamda taşıyıcılıktan uzaklaşmasa ortalama bir muhalif gözünde sıradanlaşma ihtimaliyle karşılaştı.

Seçim sonuçlarının Kürt hareketi üzerindeki etkilerine gelince...

Bu hareketin yasal ayağı malum, HDP'ye açılan kapatma davası sonucu, yoluna seçimlerde YSP devam etmiş, bugün ise DEM'le devam etmektedir.

Sonuçları Kürt tarafının değerlendirmesi ve verdiği ilk resmi yanıt, Yeşil Sol Parti ve HDP Parti Meclislerinin 6-7 Haziran'da yaptığı seçim sonuçlarına ilişkin toplantının sonuç bildirgesinde⁵ tarif edilmiştir. Buna göre, başarısızlık kabul edilmekte, bunun nedenleri, *"temsili ve orta sınıf siyaset biçimine sıkışma"*, *"siyaseti bedel karşılığında ödül denkleminde ele alma"* ve *"toplumsal sahadan uzaklaşma"* olarak sıralanmaktadır. Bu nedenlerin sahadaki somut hali, bildirgedeki şu ifadede yatmaktadır: *'Cumhurbaşkanlığı seçimlerindeki tutumumuzdan dolayı aşınmaların meydana gelmesi ve Üçüncü Yol siyasetinden uzaklaşma ve iki kutba da payanda olmama ilkesinden kısmi kopuşun yarattığı ideolojik aşınmalar...'*

Bu vurgular, esasen muhalefetle entegre olma arayışının dengesiz, yanlış pistte ve yanlış yöntemlerle yapıldığı söylemektedir. Esas olarak yapılan öz eleştiri, daha doğrusu HADEP yönetimine eleştiri, muhalefete çok yakın bir siyaset izleme, özerk duruş ve konuma hanel getirme, merkezi yerleşik siyasi oyunun içine çok girme, Kürt meselesi ve taban taleplerinden fedakarlık yapma olarak ele alınabilir.

(5) <https://hdp.org.tr/yesil-sol-parti-ve-hdp-parti-meclisi-sonuc-bildirgesi/17418/>

All this shows that after the resolution process, the Kurdish movement has closed the chapter on the Kurdish question's politics of retreat, withdrawal, pushing democratization and the idea of a democratic republic through strong ties with the opposition. The statement in the declaration that *"the ideological-political stance that will realize our idea in the strongest way, that will take us outside the two hegemonic fault lines of the system, is the Third Way..."* also confirms this. As a result, in line with these criticisms, the executive staff of the legal pillar of the movement changed, and the new management started to follow a more Kurdish path, symbolically and politically. What is meant by the term Kurdish is not to move away from the idea of Turkishness and alliances in this direction, but to revive the functioning of Kurdish politics towards the Kurdish issue and the Kurdish base, including the use of the Kurdish language.

In this way, from an outside perspective, although this is the Kurdish movement's and parties' own view of the past period, it is more accurate to speak of a continuity rather than a rupture in terms of the Kurdish issue. Politically, the HDP period leads up to the present and forms a whole with the present. As a matter of fact, in accordance with the spirit of the time, it has accumulated inputs that will hold a place in Kurdish political memory. As I stated in my previous report, *"the sociological and political changes in recent years have begun to give the HDP the mission of carrying the 'political method' in the Kurdish issue and movement, and a will and political tendency has also emerged within the party in this regard..."* This is a permanent input that must be taken into account. The change from HADEP to DEM is mainly due to the change in political conditions outside the movement, the narrowing of the general political space, and the electoral failure that triggered a wave of turning inward.

As a matter of fact, the main strategy of the Kurdish movement has not changed; the democratic republic remains the main thesis. The declaration makes the following statements in this regard: *"We insist on the democratic solution of the Kurdish question and the Democratic Republic. In the coming period, the AKP-MHP bloc will insist on its current policies on the Kurdish question. Against this, we will insist on increasing the 'Struggle for Peace and Democracy'..."*

Tüm bunlar, Kürt hareketinde, çözüm süreci sonrası, Kürt sorununun geriye, çekilme, demokratikleşmenin itilme siyasetinin ve demokratik cumhuriyet fikrinin muhalefetle ve kuvvetli bağ üzerinden yürütülmesi sayfasının kapandığı göstermektedir. Bildirgedeki, *"fikriyatımızı en güçlü şekilde hayata geçirecek olan bizi sistemin iki hegemonik fay hattının dışına taşıyacak ideolojik-politik duruş Üçüncü Yol'dur..."* ifadesi de bunu teyit etmektedir. Sonuç olarak bu eleştiriler istikametinde hareketin yasal ayağında yönetici kadrolar değişmiş, yeni yönetim simgesel ve politik olarak daha Kürdi bir yol izlemeye başlamıştır. Kürdi tabirinden kasıt, Türkiyelilik fikrinden ve bu istikametteki ittifaklardan uzaklaşmaktan çok, Kürt siyasetinin Kürt meselesine ve Kürtçe dili kullanımı da dahil Kürt tabanına dönük işleyişini ihya etmektir.

Bu birlikte, dış gözle bir değerlendirme yapılacak olursa, Kürt hareketinin ve partilerin geçmiş döneme ilişkin bakışı bu olmakla birlikte Kürt meselesi itibarıyla bir kopuştan değil, bir süreklilikten söz etmek daha doğrudur. Siyasi açıdan HDP dönemi bugüne açılmakta ve bugünle bir bütün oluşturmaktadır. Nitekim zamanın ruhuna uygun olarak Kürt siyasi belleğinde yer tutacak girdileri biriktirmiştir. Bir önceki raporumda ifade ettiğim üzere, *"son yıllarda yaşanan sosyolojik ve siyasi değişimler HDP'ye Kürt meselesi ve hareketinde 'siyasi yöntemi' taşıma misyonunu vermeye başlamış, bu konuda parti içinde bir irade ve politik eğilim de oluşmuştur..."* Bu kalıcı ve dikkate alınması gereken bir girdidir. HADEP'ten DEM'e doğru değişim ise esas olarak hareket dışı siyasal koşulların değişmesinden, genel siyasi alanın daralmasından, seçim başarısızlığının bir içe dönüş dalgasını tetiklemesinden kaynaklanmaktadır.

Nitekim Kürt hareketinin ana stratejisinde bir değişiklik olmamıştır, demokratik cumhuriyet ana tez olmayı sürdürmektedir. Bildirgede bu konuda şu ifadeler yer almaktadır: *"Kürt sorununun demokratik çözümünde ve Demokratik Cumhuriyet'te ısrarcıyız. Önümüzdeki süreçte AKP-MHP bloku Kürt sorunundaki mevcut politikalarında ısrarcı olacaktır. Bizler de buna karşı 'Barış ve Demokrasi Mücadelesini' büyütmede ısrar edeceğiz..."*

Today, within this framework, the DEM Party is endeavouring to fortify its own space or to re-establish its autonomous space, which it thinks has been damaged by alliance politics, and Table-of-Six politics. The field of politics is being redefined and questioned within this framework. Issues that may benefit the Kurdish issue, such as the removal of trustees, the release of some prisoners, the launch of a new solution process, for example, have become defined as elements that can be negotiated even with the AK Party if necessary.

This policy of distance, based on self-interest, is also maintained against the opposition. For example, in Esenyurt, an important district of Istanbul in the local elections, DEM did not nominate a candidate in this district after the CHP nominated a Kurdish candidate, Ahmet Özer, who is close to Kurds. In addition, as a result of some possible negotiations for municipal council memberships, DEM did not nominate candidates in 12 districts in Istanbul where the vote difference between the CHP and the AK Party is small, with a high probability of transfer from the People's Alliance to the CHP.

This is the picture on the Kurdish front.

3.3. Power and opposition on the Kurdish question after the elections

The opposition's weakness, its lack of politics and the pressure of the contract of Turkishness make it less likely to take the initiative on the Kurdish issue. On the other hand, there are no elections in Turkey for the next 4 years and an uninterrupted Erdoğan rule is on the horizon. There is no doubt that any movement on the Kurdish issue, if there is to be one, will again be addressed to the government. There is no doubt that such a possible movement will be closely tied to the conditions in the region, especially in Syria, and the balances that will emerge after the US elections.

However, as of now, the main question is *"what will be the near-term Kurdish policy of the political power in the new period, with new data, within the framework of the AK Party's rationalization moves?"*

Bugün DEM Parti bu çerçevede kendi alanını tahkim etmeye ya da ittifak politikalarıyla, altılı masa politikalarıyla zedelendiğini düşündüğü ya da zarar gördüğünü düşündüğü özerk alanını yeniden kurmaya gayret etmektedir. Siyasetin alanı yeniden ve bu çerçevede tarif edilmekte, sorgulamaktadır. Kürt meselesine getirisi veya faydası olabilecek, örneğin kayyumların kaldırılması, örneğin kimi tutukluların serbest bırakılması, yeni bir çözüm sürecinin başlatılması gibi hususlar gerekirse AK Parti'yle bile müzakere edilebilecek unsurlar olarak tanımlanır hale gelmiştir.

Bu, öz faydaya yönelik mesafeli politika muhalefete karşı da sürdürülmektedir. Örneğin yerel seçimlere doğru İstanbul'un önemli bir ilçesi olan Esenyurt'ta CHP'nin, Kürtlere yakın, bir Kürt ismi, Ahmet Özer'i aday göstermesi üzerine DEM bu ilçede aday çıkarmamıştır. Ayrıca, DEM- belediye meclis üyeliklerine yönelik muhtemel kimi pazarlıklar sonunda, İstanbul'da Cumhur İttifakı'ndan CHP'ye geçme ihtimali yüksek, olan CHP ile AK Parti arasında oy farkının az olduğu 12 ilçede aday göstermemiştir. Kürt cephesinde tablo ana hatlarıyla böyle görünüyor.

3.3. Seçim sonrası Kürt sorununda iktidar ve muhalefet

Muhalefetin zayıflığı, siyasetsizliği ve Türklük sözleşmesi baskısı altında olması Kürt meselesinde inisiyatif alma olasılığını çok azaltıyor. Buna karşın önümüzdeki 4 yıl boyunca Türkiye'de yapılacak seçim bulunmuyor ve ufukta kesintisiz Erdoğan iktidarı görünüyor. Bu koşullarda Kürt sorununda, eğer olacaksa herhangi bir hareketin adresi yine iktidar olacaktır. Böyle muhtemel bir hareketin bölge, özellikle Suriye koşullarına ve ABD yapılacak seçim sonrası ortaya çıkacak dengeleri yakından bağlı olduğuna şüphe yok. Ancak, şu an itibarıyla esas soru, *"yeni dönemde, yeni verilerle, AK Parti'nin rasyonelleşme hamleleri çerçevesinde siyasi iktidarın yakın vade Kürt politikası nasıl seyredecek?"* sorusudur.

Önce Kürt hareketinin bu soruya nasıl yanıt verdiğine bakalım. HDP-YSP ortak değerlendirmesi ve yukarıda anılan bildirmede bu konudaki şöyle

Let us first look at how the Kurdish movement responded to this question. In the HDP-YSP joint evaluation and the above-mentioned declaration, it is stated as follows: *“In the coming period, the AKP-MHP bloc will insist on its current policies on the Kurdish question. It is clear that in the new period, the state will put into effect a dual strategy. On the one hand, while insisting on its current general policies, on the other hand, it will want to break our political power in the region through some formations. With this political-sociological investment, the state mind aims to take the Kurdish people into captivity through different methods, as the government clearly states. This political orientation of the government means the continuation of the monist and denialist state policy in continuity and by changing its form...”*

A similar assessment was expressed in harsher language in the PKK’s publication ANF: *“While the freedom march continues on the basis of the struggle against the international conspiracy, the pillars of a new conspiracy are being woven in Ankara, Baghdad and Hewlêr (Erbil) ... It cannot be said that these attacks carried out by AKP-MHP fascism to realize the Kurdish genocide are sufficiently understood by the Kurdish people and their friends”*⁶

Concrete developments confirm the main lines of the declaration. As a matter of fact, the state is conducting a deep and prolonged military operation in Northern Iraq, with the main objective of creating a security corridor along the border line similar to the one in Syria. One of the conditions for this is to put pressure on the PKK camps, especially in Sinjar, and to get Baghdad and Erbil to do the same. It has been reported in the press that Turkey has been in contact with Barzani on this issue and has been putting pressure on the Baghdad government in order to achieve results.⁷

(6) Cited by Yıldray Oğur, <https://serbestiyet.com/gunun-yazilari/31-marti-asiri-derecede-onemseyenlerin-goremedigi-asiri-derecede-onemli-bir-tartisma-157005/>

(7) The visits to Baghdad on January 23rd and Erbil on January 28th by İbrahim Kalın, the head of the National Intelligence Organization (MİT), and the visits to these two cities on February 6th and 7th by Yaşar Güler, the Minister of Defense, and Metin Gürak, the Chief of General Staff, respectively, as well as the recent expansion of MİT’s cross-border operations against PKK targets to Sulaymaniyah and the pressure exerted on the Patriotic Union of Kurdistan (PUK) administration controlled by the Talabani family are among the signs of this situation. See <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61139346>

deniyor: *“Önümüzdeki süreçte AKP-MHP bloku Kürt sorunundaki mevcut politikalarında ısrarcı olacaktır. Açıktır ki yeni dönemde devlet akli ikili bir strateji devreye koyacaktır. Bir yandan mevcut genel politikalarında ısrar ederken, bir yandan da kimi oluşumlar üzerinden siyasal gücümüzü bölgede kırmak isteyecektir. Devlet akli yaptığı bu siyasal-sosyolojik yatırımla, iktidarın açıkça ifade ettiği gibi Kürt halkını farklı yöntemlerle teslim alma siyasetini hedeflemektedir. İktidarın bu siyasal yönelimi, tekçi ve inkârcı devlet politikasının süreklilik içinde ve biçim değiştirerek devam etmesi anlamına gelmektedir...”*

Benzer bir değerlendirme daha sert dille PKK yayın organı ANF’de de dile getirilmiştir: *“Uluslararası komploya karşı mücadele temelinde özgürlük yürüyüşü sürerken yeni bir komplonun ayağı Ankara, Bağdat ve Hewlêr’de (Erbil) örülmeye çalışılıyor ... AKP-MHP faşizminin Kürt soykırımını gerçekleştirmek için yürüttüğü bu saldırıların Kürt halkı ve dostları tarafından yeteri kadar anlaşıldığı söylenemez.”*⁶

Somut gelişmeler de, bildirdedeki tespitleri ana hatlarıyla teyit etmektedir. Nitekim devlet Kuzey Irak’ta derin ve süreli bir askeri operasyon yürütmekte, ana hedefin sınır hattında Suriye’dekine bir güvenlik koridoru oluşturmak olduğunu belirtilmektedir. Bunun koşullarından birisi de hem Sincar başta olmak üzere PKK kampları üzerine baskı yapmak, Bağdat’ın ve Erbil’in baskı yapmasını sağlamaktır. Nitekim Türkiye’nin bu konuda Barzani’yle ilişki içinde olduğu, Bağdat hükümetine sonuç alıcı baskılar yaptığı, basında yer alan haberler arasında bulunuyor.⁷

Diğer taraftan AK Parti yeni dönemde PKK’yla sadece askeri alanda değil siyasi stratejik yöntemlerle mücadelesini derinleştirme sinyalleri veriyor.

(6) Zikreden Yıldray Oğur, <https://serbestiyet.com/gunun-yazilari/31-marti-asiri-derecede-onemseyenlerin-goremedigi-asiri-derecede-onemli-bir-tartisma-157005/>

(7) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanı İbrahim Kalın’ın, Bağdat’ı 23 Ocak’ta, Erbil’i 28 Ocak’ta ziyaret etmesi, bu iki şehre 6-7 Şubat günlerinde Savunma Bakanı Yaşar Güler ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Metin Gürak’ın da gitmeleri, ayrıca MİT’in son dönemde PKK hedeflerine dönük sınır ötesi operasyonların kapsamını Süleymaniye’ye kadar genişletmesi, Talabani ailesinin kontrolündeki Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) yönetimini baskı altına alması bu durumun işaretleri arasında bulunuyor. Bkz. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61139346>

On the other hand, in the new period, the AK Party is signalling to deepen its fight against the PKK not only in the military field but also through political and strategic methods. This is essentially an attempt to isolate the DEM Party within Turkey, and the PKK and YPG in Iraq and Syria. In other words, Ankara is trying to encircle the PKK in Syria and Iraq through political alliances with its opponents (such as Barzani and Arab tribes), including Kurdish elements. Considering the positive course of relations with the KDP in Iraq and the tension between the KDP and the PKK, the reconciliation of this issue with right-wing politics through both nationalism and Kurdishness, and pulling it in that direction seems to be the result of such a strategy.

HÜDA-PAR's presence in the People's Alliance is part of a strategy, broadcasting the message that the AK Party is not at odds with the Kurds, tries to keep the DEM out of the system and tries to break its monopoly on representation.

Turkey's policy of supporting and possibly nurturing Arab tribes in the fight for territory in Derzor and Rojava in Syria, and its search for contact with Assad can also be considered within this framework. Erdoğan's description of the conflict between Arab tribes and Kurdish groups in Syria as *"Arab tribes are local and national"*, followed by Hakan Fidan's statement, *"If these conflicts between Arabs and Kurds continue like this, they will continue. This is what we foresee, and that place belongs to the Arab tribes"* shows the strategy and path Ankara is following with its Foreign Ministry, Intelligence Organization, and National Security Council.

As a result, there is no sign of any change in the government's Kurdish policy. However, the possibility of contact between the conflicting parties is also an artifact of their different changing strategies and the international-regional conjuncture. How and in which direction the Kurdish movement will pursue its efforts for a democratic republic, the AK Party's security moves in the region and Turkey, and the future of Syria are still uncertain. It is also unrealistic to make predictions about the Kurdish issue, except for observations. As a whole, it can be said that the picture is ambiguous, but points to a period pregnant with new developments.

Bunun, esas olarak Türkiye içinde DEM'i, Irak ve Suriye'de PKK ve YPG'yi yalnızlaştırma arayışı olduğu söylenebilir. Diğer bir ifadeyle Ankara Suriye'de ve Irak'ta, PKK'yı, onun (Barzani ve Arap aşiretleri gibi) muhalifleriyle kuracağı Kürdi unsurlar da içeren siyasi ittifaklar üzerinden politik çember içine alınmaya gayret etmektedir. Irak'ta KDP'yle ilişkilerin pozitif seyri, KDP-PKK arasındaki gerilim dikkate alındığında hem milliyetçilik hem Kürtlük üzerinden bu meselesinin sağ siyasetle barıştırılması, o istikamete çekilmesi böyle stratejinin eseri gibi görünmektedir.

HÜDA-PAR'ın Cumhur ittifakı içindeki varlığı AK Parti'nin Kürtlerle kavgalı olmadığı mesajını taşıyan, DEM'i sistem dışında tutmaya çalışan, temsil tekeli kırılmaya çalışan bir stratejiyi içermektedir.

Suriye'de Derzor ve Rojava'daki alan kavgasında Türkiye'nin Arap aşiretlerini destekleyen ve muhtemelen besleyen politikası, Esat'la temas arayışı da bu çerçevede ele alınabilir. Erdoğan'ın Suriye'de Arap aşiretlerle Kürt grupların çatışmasına yönelik *"Arap aşiretleri yerli ve millidir"* gibi bir tanımda bulunması, ardından Hakan Fidan'ın, *"bu çatışmalar Araplarla Kürtler arasında böyle devam ederse sürer gider. Zaten biz bunu öngörüyoruz ve orası Arap aşiretlerininindir"* sözleri, Ankara'nın Dışişleriyle, MİT'yle, MGK'sıyla nasıl bir strateji ve yol izlediğini göstermektedir.

Sonuç olarak iktidarın Kürt politikasında herhangi bir değişiklik ışığı görünmemektedir. Bununla birlikte, çatışan taraflar arası temas imkanı, çatışan farklı değişen stratejilerinin ve uluslararası-bölgesel konjonktürün de bir eseridir. Kürt hareketinin, demokratik cumhuriyet çabalarını nasıl ve hangi istikamette göstereceği, AK Parti'nin bölge ve Türkiye'deki güvenlik hamleleri, Suriye'nin geleceği henüz belirsizdir. Kürt meselesiyle ilgili kestirim yapmak da, tespitler dışında gerçekçi değildir. Bir bütün olarak tablonun muğlak, ancak yeni gelişmelere gebe bir döneme işaret etmekte olduğu söylenebilir.

DPI AIMS AND OBJECTIVES

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

DEMOKRATİK GELİŞİM ENSTİTÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERİ

DPI'nın amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fi-

kirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

KERİM YILDIZ

(Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

NICHOLAS STEWART KC

(Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, KC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and King's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the

Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and King's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rihts Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

OWEN BOWCOTT

Journalist, was The Guardian's legal affairs and Ireland correspondent. He has previously been a general news reporter, foreign news editor and was Ireland correspondent during The Troubles. He studied history at Birmingham University and journalism at Cardiff University. He started off working for the Birmingham Post and later joined the BBC, working as a researcher and producer for BBC News and the current affairs programme Panorama. He has also been a reporter on The Daily Telegraph. He is co-author of a book, Beating the System, about the early years of computer hacking and the criminalisation of online activity.

The Guardian Gazetesi'nin eski hukuki işler ve İrlanda muhabiridir. Kuzey İrlanda'daki Sıkıntı Yılları ('The Troubles') boyunca gazetenin İrlanda muhabirliğini yapan Bowcott, daha önce de genel haber muhabiri ve dış haber editörü olarak çalışmıştır. Bowcott, Birmingham Üniversitesi'nde tarih ve Cardiff Üniversitesi'nde gazetecilik okumuştur. İş hayatına Birmingham Post'da başlayan konuşmacımız, daha sonra BBC'de araştırmacı ve programcı olarak BBC News ve güncel meseleler hakkında bir program olan Panorama'ya katkıda bulunmuştur. Bowcott ayrıca The Daily Telegraph'da muhabir olarak da çalışmıştır. Erken dönem bilgisayar hekleme ve çevrimiçi faaliyetinin suç sayılması konusunda 'Sistemi Yenme' ('Beating the System') başlıklı kitabın eş yazarı.

PRISCILLA HAYNER

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these topics, including *Unspeakable Truths*, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez'in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi'ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden Unspeakable Truths (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç'in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999'da Sierra Leone ve 2015'te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

ARILD HUMLEN

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

ANTONIA POTTER PRENTICE

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015-a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peace-making and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyalogu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnsiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) baş-danışmanlık yapmaktadır.

COUNCIL OF EXPERTS

UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

BERTIE AHERN

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupta temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The

Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnsiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnsiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başkanlığı.

DERMOT AHERN

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekiliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. MEHMET ASUTAY

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic

Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

ALİ BAYRAMOĞLU

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established during the peace process between 2013-2015.

Ali Bayramoğlu, yazar ve siyasi yorumcudur. 1994 yılından bu yana çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Halen, günlük Karar gazetesinde köşe yazmaya devam etmektedir. Türkiye'de 2013-2015 yılları arasında gerçekleşen Çözüm Sürecinde Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. CHRISTINE BELL

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

ORAL ÇALIŞLAR

Oral Çalışlar completed his studies at the Ankara University Faculty of Political Sciences. Was President of the Club of Socialist Thought at the university, as well as Secretary-General of the Ankara University Student Union. Wrote for Türk Solu journal which was launched in 1967 and for the Aydınlık journal which was launched in 1968. Was member of the editorial board of Aydınlık journal. Was arrested after the 12th of March 1971 military coup. Remained imprisoned for three years until the Amnesty law adopted in 1974. Was Editor in Chief for the Aydınlık daily newspaper launched in 1978. Was arrested again after the 12th of September 1980 military coup and released in August 1988 after four years in prison. Lived in Hamburg between 1990 and 1992 upon the invitation of the Senate of Hamburg. Worked for Cumhuriyet daily between 1992 and 2008. Broadcast television programmes on different channels, including TRT, 24TV, 360, and SKYTÜRK. Transferred from Cumhuriyet daily to Radikal daily in 2008. Between 2004-2007, he was in board of Turkish Journalists Association. He has a permanent press card. Became Editor in Chief for Taraf daily in 2013. Was part of the Wise People Committee in the same year. Later had to leave Taraf daily alongside Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, and Yıldırım Oğur, among others, after the intervention of the Gülen Congregation. Returned to Radikal daily. Started writing for Posta daily after 2016, when Radikal was discontinued. Continues work as a commentator on TV news channels.

Has 20 published books, including The Leaders' Prison, Hz. Ali, Mamak Prison from the 12th of March to 12th of September, The Kurdish Issue with Öcalan and Burkay, My 68 Memoirs, The Alevis, When Deniz and Friends Were Executed, My Childhood in Tarsus, The History of Gulenism. Recipient of a large number of journalism and research awards. Married (1976) to author and journalist İpek Çalışlar. Father of author Reşat Çalışlar.

Oral Çalışlar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde eğitimi ni tamamladı. Üniversitede Sosyalist Fikir Kulübü başkanlığını ve Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği genel sekreterliğini yaptı. 1967'de kurulan Türk Solu ve 1967'de kurulan Aydınlik dergileri için yazdı. Ayrıca Aydınlik dergisinin yayın kurulu üyesiydi. 12 Mart 1971 darbesinden sonra tutuklandı ve 1974'te af yasası çıkana kadar üç yıl cezaevinde kaldı. 1978 yılında çıkan Aydınlik Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında tekrardan tutuklandı ve dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra Ağustos 1988'de tahliye edildi. Hamburg Senato'sunun daveti üzerine gittiği Hamburg'da 1990-1992 yılları arasında yaşadı. 1992 ve 2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı. TRT, 24TV, 360 ve SKY-TÜRK de dâhil olmak üzere çeşitli kanallarda televizyon programı yaptı. 2008 yılında Cumhuriyet'ten Radikal Gazetesi'ne geçiş yaptı. 2004-2007 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'ndaydı. Kendisinin sürekli basın kartı bulunmaktadır. 2013 yılında Taraf Gazetesi Yazı İşleri Müdürü oldu. Aynı yıl Âkil İnsanlar Heyeti'nde yer aldı. Daha sonra, Gülen Cemaati'nin müdahalesi sonucunda, Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, Yıldırım Oğur ve diğerleriyle birlikte Taraf'tan ayrıldı. Radikal'e geri dönüş yaptı. Radikal Gazetesi kapandıktan sonra, 2016 yılında Posta Gazetesi için yazmaya başladı. Televizyon programlarına siyaset yorumcusu olarak katılmaya devam etmektedir. 20 kitap yayınlamıştır. Bunların arasında 'Liderler Hapishanesi', 'Hz. Ali', 'Mamak Askeri Cezaevi', 'Öcalan ve Burkay'la Kürt Sorunu', '68 Anılarım', 'Alevis', 'Denizler İdama Giderken', 'Çocukluğumun Tarsus'u' ve 'Fetullahçılığın Tarihi' de bulunmaktadır. Gazetecilik ve araştırma alanlarında birçok ödüle sahiptir. 1976'dan beri yazar ve gazeteci İpek Çalışlar ile evlidir. Yazar Reşat Çalışlar'ın babasıdır.

CENGİZ ÇANDAR

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Ozal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

ANDY CARL

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İniyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İniyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. VAHAP COŞKUN

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

Dr. ESRA ÇUHADAR

Dr. Esra Çuhadar, an associate professor at Bilkent University in Turkey currently works on the United Nations standby team of senior mediation advisers as a process design and inclusion expert. She has worked with various civil society and governmental actors and supported numerous dialogue and mediation initiatives in S. Caucasus, Ukraine, Turkey, Cyprus, and between Israel-Palestine, Greece-Turkey, Turkey-Armenia, and Somalia-Somaliland. She has more than twenty years of experience in researching, teaching, and practicing dialogue facilitation, mediation, and conflict assessment. She is a thought leader on designing inclusive peace processes with her extensive research and applied work in this area. She worked to advance the inclusion of civil society and women in places including Afghanistan, Cameroon, Turkey, and Venezuela. She contributed to women's capacity building in peacebuilding and co-founded the Turkey antenna of the Mediterranean Women Mediators Network in 2019. Prior to joining the stand-by team, Esra worked as a senior expert on dialogue and inclusion at the United States Institute of Peace, as a regional mediator for the World Bank, advisor to the mediation support unit of the OSCE, senior research fellow at Inclusive Peace. Esra received and managed numerous research grants, received awards and fellowships, and published extensively in leading journals and books on inclusive peace process and dialogue design, and evaluation of peacebuilding. Dr.Esra Çuhadar

received her MA and Ph.D. from Maxwell School of Citizenship and Public Affairs of Syracuse University in the USA. She speaks English and Turkish.

Esra Çuhadar şu anda Birleşmiş Milletler'in kıdemli arabuluculuk danışmanlarından oluşan ekipte (UN Stanby Team) üst düzey arabulucu danışmanı olarak çalışmaktadır. Çeşitli sivil toplum ve hükümet aktörleriyle çalışan Çuhadar, Güney Kafkasya, Ukrayna, Türkiye, Kıbrıs ve İsrail-Filistin, Yunanistan-Türkiye, Türkiye-Ermenistan ve Somali-Somaliland arasında çok sayıda diyalog ve arabuluculuk girişimini destekledi. Diyaloglara olanak tanıma, arabuluculuk ve çatışma değerlendirmesi konusunda araştırma, öğretim ve uygulama ayaklarında yirmi yıldan fazla deneyime sahiptir. Kapsayıcı barış süreçlerinin dizaynı alanındaki kapsamlı araştırmaları ve uygulamalı çalışmaları ile bu alanda bir düşünce lideridir. Afganistan, Kamerun, Türkiye ve Venezuela gibi yerlerde sivil toplumun ve kadınların süreçlere dahil edilmesini geliştirmek için çalışmalar yapmıştır. Barış inşasında kadınların kapasite geliştirmesine katkıda bulunmuş ve 2019'da Akdeniz Kadın Arabulucular Ağı'nın Türkiye antenininin eş kurucularından biri olmuştur. Esra, BM ekibine katılmadan önce Amerika Birleşik Devletleri Barış Enstitüsü'nde diyalog ve katılım konusunda kıdemli uzman olarak çalışmıştır. Dünya Bankası bölgesel arabulucusu, OSCE arabuluculuk destek birimi danışmanı, Inclusive Peace'te kıdemli araştırma görevlisi ve Türkiye'de Bilkent Üniversitesi'nde doçent olarak görev yapmıştır. Çuhadar birçok sayıda araştırma hibesi almış ve yönetmiştir. Pek çok ödül ve burs kazanmış, kapsayıcı barış süreci ve diyalog dizaynı ile barış inşasının değerlendirilmesi üzerine önde gelen dergilerde ve kitaplarda kapsamlı yazıları yayınlanmıştır. Çuhadar yüksek lisans ve doktora derecelerini ABD'deki Syracuse Üniversitesi Maxwell Yurttaşlık ve Halkla İlişkiler Okulu'ndan almıştır. İngilizce ve Türkçe bilmektedir.

AYŞEGÜL DOĞAN

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment

in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme “Gündem Müzakere” on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courrier International'ın Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda “Gündem Müzakere” programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

VEGARD ELLEFSEN

Vegard is a Norwegian diplomat who retired 31 August 2019 from the foreign service when he left his last posting as ambassador to Ankara. He has been twice posted to NATO both as Permanent representative on the North Atlantic Council and deputy to the same position. He has earlier been posted to the Norwegian mission to the U.N. in New York and to the Embassy in Ottawa. In the Norwegian Ministry of foreign affairs he has been Political Director, Director General for the Regional division, Director of the Minister's secretariat and special envoy to the Sudan peace talks and special envoy to Syria and Iraq. Mr. Ellefsen has a Master in Political Science from the University of Oslo.

Norveçli bir diplomat olan Vegard, 31 Ağustos 2019'da dışişlerinden emekli olduğunda Ankara'da büyükelçi olarak görev yapmaktaydı. İki kere NATO'ya atanan Vergard, Kuzey Atlantik Konseyi Daimi Temsilcisi ve Daimi Temsilci Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha öncesinde de New York'ta Norveç Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde ve Ottawa Büyükelçiliği'nde bulundu. Norveç Dış İşleri Bakanlığı'nda Siyasi İşler Direktörü, Bölgesel Bölünme Genel Müdürü, bakanın Özel Kalem Müdürlüğü Direktörü, Sudan barış müzakereleri özel temsilcisi ve Suriye ve Irak özel temsilcisi olarak görev aldı. Ellefsen Oslo Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi yüksek lisansı yapmıştır.

Prof. Dr. FAZIL HÜSNÜ ERDEM

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d'etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı'dır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. SALOMÓN LERNER FEBRES

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panelist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesi'nin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma

yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. MERVYN FROST

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

DAVID GORMAN

David has more than 25 years of experience in the field of peacemaking. He started his career in the Middle East and he went on to work for international organisations on a wide range of conflicts around the world. David has been based in the Philippines, Indonesia, Liberia, Bosnia as well as the West Bank and Gaza and has been working in Eurasia for the last several years. He graduated from the London School of Economics, was featured in the award winning film 'Miles and War' as well as several publications and has published several articles on mediation.

David'in barış inşası alanında 25 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. David kariyerine Orta Doğu'da başladı ve daha sonra uluslararası kurumlarda, dünyanın çeşitli yerlerinde olan çatışmalar üzerinde çalıştı. Kendisi Filipinler, Endonezya, Liberya, Bosna, Batı Şeria ve Gazze'de bulundu. Son birkaç

yıldır da Avrasya bölgesinde çalışmaktadır. David London School of Economics'den mezun oldu, ödüllü 'Miles and War' filminde ve çeşitli yayınlarda yer aldı ve arabuluculukla ilgili çeşitli makaleler yayımladı.

MARTIN GRIFFITHS

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) after previously serving as the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Kıdemli bir uluslararası arabulucu olan eski Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths, Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'nde (OCHA) İnsani Yardım ve Acil Durum Yardımı Koordinatörü Genel Sekreter Başyardımcısı olarak görev yapmaktadır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasi diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diplomasi Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

KEZBAN HATEMİ

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

NAZAN HAYDARI

Nazan Haydari is Professor of Media Department at İstanbul Bilgi University, Turkey. Her research area consists of intercultural communication, feminist media studies, and critical media pedagogy with a particular interest in communication for peace building, community media, participatory action research and gendered radio histories. She is the director of Center for Conflict Resolution Studies and advisory board member for the Center for Intercultural Dialogue (<https://centerforinterculturaldialogue.org/>) She was involved in the development of various participatory media projects with street-involved chil-

dren, and disadvantaged youngsters. She is the co-editor of Case Studies in Intercultural Dialogue (2015, Kendal Hunt). Currently working towards the completion of a co-authored book manuscript on an oral history project with women radio broadcasters of 1970s in Turkey. She holds a PhD in Telecommunications and MAIA in Communications and Development from Ohio University.

Nazan Haydari, İstanbul Bilgi Üniversitesi Medya Bölümü'nde İletişim profesördür. Haydari'nin araştırma alanını, kültürlerarası iletişim, feminist medya çalışmaları ve barış inşası iletişimine odaklanan eleştirel medya pedagojisi, topluluk medyası, katılımlı eylem araştırması ve cinsiyetçi radyo tarihçeleri oluşturmaktadır. Çatışma Çözümü Çalışmaları Merkezi'nin direktörü ve Kültürlerarası Diyalog Merkezi'nin (<https://centerforinterculturaldialogue.org/>) danışma kurulu üyesidir. Sokak çocukları ve dezavantajlı gençlerle çeşitli katılımcı medya projelerinin geliştirilmesinde yer almıştır. Kültürlerarası Diyalogda Vaka Çalışmaları'nın (2015, Kendal Hunt) eş editörüdür. Halen Türkiye'de 1970'lerin kadın radyocuları ile sözlü tarih projesi üzerine ortak yazarlı bir kitap taslağının tamamlanması için çalışmaktadır. Telekomünikasyon alanında doktora, Ohio Üniversitesi'nden İletişim ve Kalkınma alanında MAIA derecesine sahiptir.

Dr. EDEL HUGHES

Dr. Edel Hughes is a Lecturer in Law at the School of Law, National University of Ireland, Galway. Prior to joining NUI Galway, Dr. Hughes was a Senior Lecturer in Law at Middlesex University and previously worked at the University of East London and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Ulusal İrlanda Galway Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Daha önce Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesi olarak görev yapmış ve ayrıca Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde çalışmıştır. Hughes, yüksek lisans ve doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

KADİR İNANIR

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görülmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. AHMET İNSEL

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletişim, and member of the editorial board of monthly review, Birikim. He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

ALEKA KESSLER

Aleka Kessler works as Project Officer at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD). Having joined HD in 2017 to work on Syria, Aleka has been coordinating mediation project in complex conflict settings. Previously, Aleka also worked with Médecins Sans Frontières and the United Nations Association Mexico. She holds a degree in International Relations from the University of Geneva and a Master's degree in Development Studies from the Graduate Institute of International and Development Studies in Geneva, where she specialized in humanitarian affairs, negotiation and conflict resolution.

Aleka Kessler İnsani Diyalog Merkezi'nde (HD) proje sorumlusu olarak çalışmaktadır. Suriye üzerinde çalışmak için 2017 yılında HD'ye katılan Kessler, karmaşık çatışma ortamlarında arabuluculuk projesini yürütmektedir. Kessler daha önce Sınır Tanımayan Doktorlar ve Meksika Birleşmiş Milletler Derneği'nde çalışmıştır. Lisans eğitimini Cenevre Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Kessler, daha sonra yüksek lisansını yine Cenevre'de bulunan Uluslararası ve Kalkınma Çalışmaları Yüksek Lisans Enstitüsü'nde (IHEID) Kalkınma Çalışmaları alanında yaptı. Kessler insanı yardım, arabuluculuk ve çatışma çözümü alanlarında uzmanlaşmıştır.

AVILA KILMURRAY

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Küresel Fon), Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-

2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. RAM MANIKKALINGAM

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

BEJAN MATUR

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı

düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. MONICA MCWILLIAMS

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005- 2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

HANNE MELFALD

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the

Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başkanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışışleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonunda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimini Oslo Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

ROELF MEYER

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve řu an Güney Afrika

devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

MARK MULLER QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburg'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

AVNİ ÖZGÜREL

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, Darbe (Coup), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. JOHN PACKER

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012-2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around

the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

JONATHAN POWELL

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanıdır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir KIERAN PRENDERGAST

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

RAJESH RAI

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzman-

lık alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants-JCWI-(Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir DAVID REDDAWAY

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. NAOMI ROHT-ARRIAZA

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

AHMET MÜMTAZ TAYLAN

Ahmet Mümtaz Taylan is a well-known Turkish actor and director. He graduated from the Hacettepe University State Conservatory of Theater's Department. He also worked at the Diyarbakir State Theatre from 1989 to 1993. He later worked in theatres with Roberto Cioli and Der Ruhr in Germany from 1993 to 1994. Since then, he has been in a number of dramas alongside Yücel Erten. He rose to the rank of general secretary of Devlet Tiyatrolar Sanatçılar Derneği, or DETS (Association of State Theater Artists), which he held until 2006. He also appeared in a number of well-known films. He starred in Nuri Bilge Ceylan's film "Once Upon A Time In Anatolia," which earned the Cannes Film Festival's highest honour, the Golden Pam. At the 15th Golden Ball Film Festival in 2007, Talan won the Film Writers' Association Award for Best Supporting Actor for his role in Inan Temelkuran's "Made in Europe". In addition, in 2002, he received the Ismet Küntay Award for Best Director for the play "Misafir". In 2018, he won the "Best Actor in Drama" award at the 23rd Sadri Alışık Theater & Film Awards.

Ahmet Mümtaz Taylan geniş çapta tanınmış bir Türk aktör ve direktördür. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nden mezun oldu. 1989-1993 yılları arasında Diyarbakır Devlet Tiyatrosu'nda da çalıştı. 1993-1994 yılları arasında Almanya'da Roberto Cioli ve Der Ruhr ile tiyatrolarda çalıştı. Yücel Erten ile birlikte birçok dramada rol aldı. 2006 yılına kadar yürüttüğü Devlet Tiyatrolar Sanatçılar Derneği'nin (DETS) genel sekreterliğine kadar yükseldi. Birçok tanınmış filmde rol alan Talan, Nuri Bilge Ceylan'ın Cannes Film Festivali'nin en büyük onur ödülü olan Golden Pam'i kazanan "Bir Zamanlar Anadolu'da" adlı filmde rol aldı. Talan, 2007 yılında 15. Altın Top Film Festivali'nde Inan Temelkuran'ın "Made in Europe" filmindeki rolüyle Film Yazarları Derneği En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Ödülü'nü kazandı. Ayrıca 2002 yılında "Misafir" oyunuyla Ismet Küntay En İyi Yönetmen Ödülü'nü aldı. 2018 yılında 23. Sadri Alışık Tiyatro & Film Ödülleri'nde "Drama Dalında En İyi Erkek Oyuncu" ödülünü kazandı.

Dr. MEHMET UFUK URAS

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi'nin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki

yayınları arasında “ÖDP Söyleşileri”, “İdeolojilerin Sonu mu?” (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), “Sezgiciliğin Sonu mu?”, “Başka Bir Siyaset Mümkün”, “Kurtuluş Savaşında Sol”, “Siyaset Yazıları” ve “Alternatif Siyaset Arayışları” “Sokaktan Parlamenta” “Söz Meclisten Dışarı” ve “Meclis Notları” adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. SEVTAP YOKUŞ

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, İstanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye’de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi” başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835



democraticprogress.org



info@democraticprogress.org



[@DPLUK](https://twitter.com/DPLUK)



[DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)